

Natuur- en Vogelwacht Culemborg

Hak-al

In dit nummer

- Verkort jaarverslag 2007
- Slapende grutto's tussen de Lek en Linge
- Literatuur

Colofon

Voor vragen over de bezorging,
Loes Plaisier
☎ 0345 - 51 98 47

Redactieadres:
Valeriaan 49
4102 VG Culemborg
e-mail: redactie@nvwv.nl

Eindredacteur:
Louis van Oort

Redactie:
Cocky de Groot
Harry van de Warenburg
Ruud Post

Webbeheer:
Jouke Altenburg

Uitgave:
Natuur- en Vogelwacht Culemborg
Middelcoopstraat 1a
4102 CE Culemborg
e-mail: post@nvwv.nl
website: www.nvwv.nl

Vormgeving:
Ruud Post

Druk:
GraphiCCommunication
Culemborg

Oplage:
420 exemplaren

Distributie:
A. van de Berg, Y. en J. Bosma,
Th. & A. Boudewijn, K. van Elst,
G. Greeve, J.J. Geleedst,
Y. Jakobs-Lammers,
L. v.d. Kooij, M. Steltenpool,
W. van de Ree, W.&C. Rubers,
W. de Rooij, H. v.d. Warenburg en
F. Waroux.

Lidmaatschap:
Hak-al is een uitgave van de
Natuur- en Vogelwacht Culemborg
en wordt gratis onder haar leden
verspreid.

Van de redactie

Beste Hak-al-lezers,

Waar zijn we aan begonnen? Die gedachte ging verschillende keren door me heen toen we bezig waren met de afwerking van deze Hak-al. Tegelijk met de editie die voor u ligt, moest namelijk ook het jaarverslag geproduceerd worden. Dat hadden we tenslotte zelf voorgesteld: in plaats van alleen het jaarverslag aan het begin van het jaar voortaan een gewone Hak-al met daarnaast in kleine oplage (en op aanvraag) het jaarverslag. Dat hebben we geweten...

Allereerst moest iedereen natuurlijk wennen aan deze nieuwe werkwijze. De jaarverslagschrijvers dienden deze keer ook een samenvatting mee te leveren, omdat we die wilden plaatsen in de gewone Hak-al. Dat werd -heel begrijpelijk- door verschillende auteurs in eerste instantie vergeten. Maar met wat namailen en een creatieve omgang met de deadline verkregen we uiteindelijk van bijna iedere werkgroep de gewenste samenvatting. Daardoor vindt u in deze Hak-al een fraaie verkorte versie van het eigenlijke jaarverslag.

Niet alleen het afhandelen van deze kwestie bracht de nodige inspanningen met zich mee, we hadden ook nogal wat te stellen met de hoeveelheid kopij. Dubbel zoveel als doorgaans en dat hadden we eigenlijk niet verwacht. Tussen de vorige Hak-al en de deadline van deze editie zat immers weinig tijd, dus de aankondiging dat we nu ook in de vroege lente met een gewone Hak-al zouden komen, was feitelijk vrij plotseling. Bovendien behoren de meeste schrijvers van de jaarverslagstukken ook tot de reguliere leveranciers van 'gewone' kopij. Ook voor hen betekende de nieuwe opzet dus dubbele diensten en we konden ons zo voorstellen dat niet iedereen daar zin in had. Toch lieten de leden zich weinig gelegen liggen aan dit alles en we kregen -na een wat aarzelende start- weer ruim voldoende kopij binnen, hetgeen wat mij betreft een vet compliment waard is. Zo is daar een bijzonder interessant stuk van Peter van Horssen over slaapplaatstellingen van grutto's, een leuk verslag van een ringsessie door Frans Waroux en zelfs een gloednieuwe rubriek ('Literatuur').

Mijn vraag 'Waar zijn we aan begonnen?' kon dus uiteindelijk beantwoord worden met: 'lets moois'. We hebben immers precies gekregen waar we op gehoopt hadden: slechts enkele maanden na de vorige Hak-al een volwaardig nieuwe editie en daarnaast een jaarverslag met alles erop en eraan. We denken dan ook dat we de juiste keuze hebben gemaakt. Volgend jaar is iedereen dit al een beetje gewend en dan zal het ongetwijfeld een stuk gemakkelijker gaan.

Het 'grote' jaarverslag is overigens verkrijgbaar tijdens de jaarvergadering of aan te vragen bij het bestuurssecretariaat (bestuur@nvwv.nl of 0345-521394), terwijl het ook online te lezen is op www.nvwv.nl.

Wij hopen dat u aan alle kopij net zoveel leesplezier zult beleven als wij!

Louis van Oort

Nummer 1

Het voorblad
Landkaarje

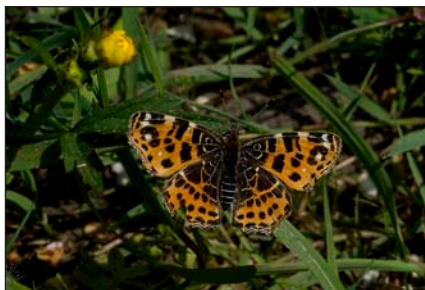

Foto:
Kars Veling

- 04** Vogels ringen met Dick Jonkers
- 05** Minder buizerds bij roofvogeltelling
- 06** Het voorjaar komt er alweer aan
- 06** Goed gezien! *No-flyzone*
Mysterybird
- 08** Van de leesplank: *oktober-december 2007*
- 12** **NIEUWE RUBRIEK** Literatuur: *De jaarijst-Sally Hinchcliffe*
- 13** Waar komt die naam vandaan?
De complexe oorsprong van de naam paapje
- 14** Jeugdgroep Green Rangers
- 16** Het vliegende juweel
- 19** Nieuws van het bestuur
- 20** Slapende grutto's *Tussen Lek en Linge*
- 24** Convocaties (*inclusief concept verslag jaarvergadering 2007*)
- 30** Verkort jaarverslag 2007
- 43** Adressen
- 44** Agenda

Vogels ringen met Dick Jonkers

door Frans Waroux

Als actief lid van de nestkastenwerkgroep is het leukste werk eigenlijk het ringen van nog niet uitgevlogen jongen. Afgelopen jaar zijn we twee keer met Dick Jonkers op stap gegaan, op 30 mei en op 14 juni.

Bij een eerdere nestkastcontrole hadden we in een drietal torenvalkenkasten eieren aangetroffen. Onze inschatting was dat rond half mei de jongen groot genoeg zouden zijn om geringd te worden. Bij onze eerste ronde met Dick bleek dat in één kast op de OVB maar één ei was uitgekomen: drie eieren bleken onbevruucht te zijn. De reden hiervan is voor ons onbekend. Het jong was nog te klein om te ringen. Dat is bij het tweede bezoek op 14 juni gebeurd. In de tweede kast nabij de Provinciale Weg naar Geldermalsen bleken vier jongen aanwezig te zijn. Deze jongen waren slechts enkele dagen oud, dus ook nog veel te klein om te ringen. Met Dick werd afgesproken half juni een vervolgafspraak te maken om deze jongen in ieder geval te ringen.

Voormalige munitiekist

In dezelfde week kregen we te horen dat in de eerder dit jaar nieuw geplaatste torenvalkenkast op Caetshage de torenvalken bijzonder actief waren. Zij vlogen af en aan en gaven de indruk de jongen te voeren. Bij het volgende bezoek van Dick Jonkers, samen met nog een vogelringer, zijn we op 14 juni eerst de kast van de 'Rijksstraatweg-torenvalken' met een bezoek gaan vereren. En dat was niet voor niets. Vier mooie, nog niet al te grote jonge torenvalken kregen een fraaie ring van het Vogeltrekstation aangemeten en werden daarna weer op hun plekje teruggelegd om door vader en moeder torenvalk te worden gevoed en te worden voorbereid op het leven na de geboorte in een voormalige munitiekist.

Flinke moeilijkheidsfactor

Op naar Caetshage. Spannend wat we daar zouden aantreffen. In ieder geval een hoge paal. Lekker krom met een flinke moeilijkheidsfactor voor de ladder. Geen probleem voor Dick Jonkers, die voor hetere vuren heeft gestaan, maar wel een duidelijke instructie van thuis had mee gekregen om absoluut niet de ladder op te gaan. Dus toch en ... niet voor niets.

Drie wonderschone, forse torenvalken gingen zijn tasje in en konden op de begane grond gemeten en gewogen worden. Natuurlijk ook even op de foto en daarna weer hup, de kast in. Groter groeien voor het leven na de kast.

Spertijd

Toch best wel spannend hoe dat allemaal gaat. Voor ons zijn het de krenten van het lid zijn van de werkgroep. Voor Dick is het in mei spertijd. Hij is slechts één van de weinige vogelringers die in Midden-Nederland actief is. Heel erg actief zelfs. Bovendien is hij razend enthousiast over dit werk dat hij, ondanks dat hij ook al opa is, met een geweldige beleving doet.

In alle opzichten zou het daarom niet verkeerd zijn wanneer er in onze omgeving nog iemand met een dergelijke vergunning beschikbaar zou zijn. Als Vogelwacht zouden wij ons daar wellicht hard voor kunnen maken.

Ik heb in ieder geval met heel veel genoegen aan dit ringen meegedaan en kijk alweer uit naar het volgende broedseizoen.

Minder buizerds bij roof- vogeltelling

door Louis van Oort

De jaarlijkse roofvogeltelling van de NVWC, deze keer op zaterdag 26 januari, leverde 95 buizerds op. Daarmee zat deze soort duidelijk onder het gemiddelde van de afgelopen 10 jaar. De wind heeft daarbij mogelijk een factor gespeeld.

Voor torenvalk was dit met achttien stuks een gemiddelde telling, terwijl sperwer met vijf stuks wat onder het gemiddelde zat. Verder werden ook twee haviken gezien. Opvallend was dat deze keer ook een steenuil en ransuil zijn waargenomen, hetgeen zelden gebeurt tijdens de roofvogeltelling.

Ieder jaar telt de NVWC in het laatste weekend van januari de roofvogels in haar werkgebied. Dat ligt grofweg tussen de A2, de Lek tot het Amsterdam-Rijnkanaal, Buren en Beesd en is zo'n 80 km² groot. Deze keer hebben elf volwassenen en de jeugdgroep (8-12 jaar) van de NVWC in verschillende groepen het gebied doorkruist.

De telomstandigheden waren goed, althans wat zicht betreft, omdat het grootste deel van de telling onder zonnige omstandigheden verliep. Wel was het bijzonder winderig (windkracht 5-6), hetgeen er waarschijnlijk toe heeft bijgedragen dat er minder buizerds dan gebruikelijk zijn gezien. Die houden zich dan wat minder op in het open veld, waar ze doorgaans op heiningpaaltjes te vinden zijn. In de beschutting van bosjes, waar ze met slechter weer gaan zitten, vallen ze minder op.

Naast de roofvogels werden nog andere leuke vogelsoorten gezien als de steeds minder zeldzaam wordende grote zilvereiger (vier stuks), grote gele kwikstaart (drie), grote zaagbek (twee) en waterpieper (twee).

Buizerd. Foto: Gerard Morrie

Buizerd. Foto: www.vogelvisie.nl

Het voorjaar komt er alweer aan

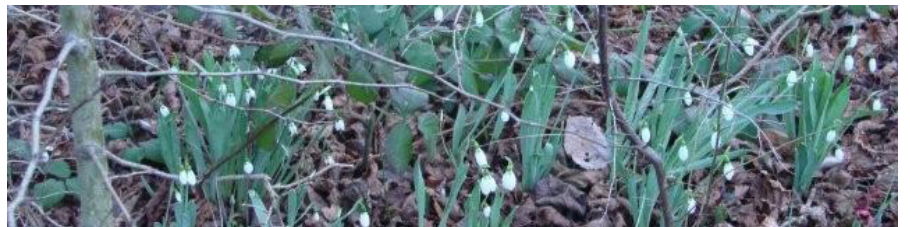
OOK IN DE TUIN VAN DE KETELVINK

door Frans Waroux

En weer een stukje eerder dan we gewend waren. Vorige week stonden ze al boven het maaiveld en nu (begin januari, red.) staan ze overal in de tuin van de Ketelvink, nabij onze garage. De sneeuwkllokjes. Enkele tientallen plantjes met aandoenlijk mooie bloemetjes. Echt mooie klokjes en hagelwit.

In het verleden heeft Leo daar ooit een polletje neergezet in de hoop dat het aan zou slaan en nu is het genieten geblazen. Ook zonder een bedje van sneeuw zijn het kleine pareltjes tussen de bruine, afgevalen boombladeren en is het een lust om naar te kijken. Inmiddels staan er ook al op andere plaatsen, soms meters verder dan waar de concentratie sneeuwkllokjes staat, al plantjes.

Het sneeuwkllokje, *Galanthus nivalis* L., is een bolplantje en hoort thuis in de familie van de narcissen. Ofschoon de mooie bloem door zijn geur en kleur de insecten lokt die de honing zuigen tussen de groene strepen aan de binnenzijde van de binnenste bloemdekblaadjes en elk bloempje door zijn lange levensduur kans heeft op voldoende bezoek van deze insecten, krijgt dit plantje maar heel af en toe rijpe vruchten. In tuinen wordt tegenwoordig ook heel veel het grote sneeuwkllokje gekweekt. Dit plantje dat oorspronkelijk uit het gebied van de Kaukasus komt, heeft brede bladen met op de buitenzijde van de binnenste bloemdekblaadjes twee groene plekken in plaats van één bij het gewone sneeuwkllokje. Het is maar dat u het weet.

Koolmezenkastje

Wie wil er niet zo'n mooi koolmezenkastje in zijn tuin of bij zijn huis? Leo van der Kooij heeft heel recent een mijnheer ontmoet die in zijn vrije tijd mezenkastjes in elkaar zet. En niet zomaar met vier plankjes, een bodem en een dak. Nee, het zijn echt mooie kunstwerkjes, deze kastjes. Het invlieg gat is 32 mm dus geschikt voor koolmeesjes. Het bijzondere van dit kastje is, dat het aan één van de zijanten voorzien is van een wegneembaar plankje. Achter dit wegneembare plankje is dan een stukje doorzichtig plexiglas aangebracht. Door het simpel wegdraaien van twee kleine spijkertjes neemt u dit zijkantje weg en kunt u door het plexiglas heen kijken of het kastje bewoond is en of de eitjes zijn uitgekomen. Dit zonder het nestje echt te verstoren. Is het nestje uitgevlogen, dan is het kastje ook weer heel eenvoudig schoon te maken want ook dat stukje plexiglas is weg te nemen. U ziet het: een leuk en vernuftig kastje, gemaakt van stukjes afvalhout die bij een zagerij worden opgehaald. Het mooie schuine dakje is keurig afgewerkt met een stukje dakleer. In het kastje zit een beschrijving hoe en waar het kastje het best kan worden opgehangen, inclusief een paar bevestigingsschroeven.

Op dit moment beschikken we over een achttal kastjes die momenteel in de Ketelvink liggen en zo'n kastje kost € 10,00. En dan houdt de NVWC er ook nog een bescheiden bedragje aan over. Hebt u belangstelling voor een dergelijk kastje laat het Leo dan even weten via zijn e-mail-adres l.p.vvanderkooij@wanadoo.nl (let op de dubbele vv).

In principe moet u het kastje zelf even op komen halen bij de Ketelvink. Vrijwel elke woensdagochtend zijn er vanaf 9.00 tot 12.00 uur mensen aanwezig. De eerste acht gegadigden kunnen het dan direct meenemen. De volgende liefhebbers worden op een lijst geplaatst en krijgen later, via de e-mail ook weer bericht dat het afgehaald kan worden. De NVWC staat volledig achter de productie van deze vogelwoningen, maar helaas wordt er geen broedgarantie afgegeven.

Goed gezien!

No-flyzone

door Jouke Altenburg

Loes ontdekte woensdag 30 januari bijgaande afdruk op ons woonkamerraam. Een bosuil is die nacht blijkbaar hardhandig tot de ontdekking gekomen dat onze woonkamer een no-flyzone is. Iets voor de rubriek "Goed gezien"?

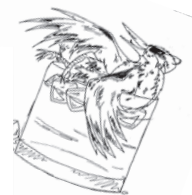
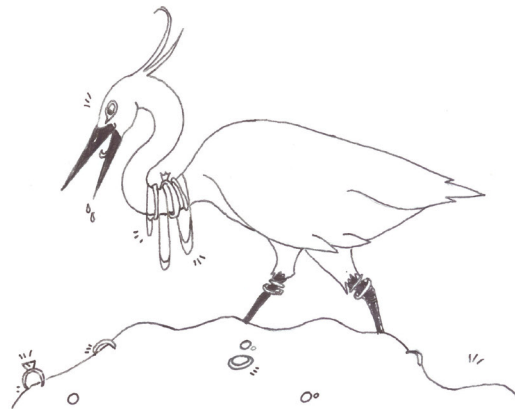
De komst van de digitale camera heeft het voor velen gemakkelijker gemaakt goede foto's te maken. De redactie krijgt dan ook vaker dan voorheen leuke natuurfoto's van leden opgestuurd, die een bijzondere soort, een leuk fenomeen of wat dan ook hebben vastgelegd. Dit heeft ons doen besluiten een rubriek in het leven te roepen, met de naam "Goed gezien!". Daarvoor ontvangen wij graag interessante foto's met een stukje begeleidende tekst. Stuur dus in die foto's, maar vergeet er niet bij te vermelden waarom het zo bijzonder is wat we te zien krijgen.

Mysterybird
door
Anouk Post

Welke tropische verrassing in fris-witte kokos ehh... kleuren siert deze aflevering van de mystery-bird? U mag het raden. Het is een vogel die we hoe langer hoe meer tegenkomen in onze groene polders. Het zal ongetwijfeld binnen afzienbare tijd wel gaan wennen, omdat ze steeds gewoner worden, maar voorlopig blijft het een feest ze in Nederland te ontdekken.

Oplossing vorige keer: IJsvogel

Periode: oktober-december 2007

VAN DE Leesplank

door Leo van der Kooij

Argus

De problemen rond de wilde zwijnen op de Veluwe vormen de hoofdschotel in de beide voorliggende nummers. Misstanden bij jachtpartijen in Bovenkarspel en Renkum worden voor het voetlicht gebracht. In nummer 3 bladzijde 11-15 staat een heel interessant artikel over invasieve exoten. Hieronder verstaat men dieren en planten uit, vaak vergelegen, andere flora- en faunagebieden die opzettelijk of per ongeluk in een ander gebied terecht komen en daar zo talrijk worden dat zij schade aan de oorspronkelijke natuur en aan de cultuur veroorzaken. Dit verschijnsel is al langer bekend, maar het gaat steeds grotere vormen aannemen. Bestrijding kost veel geld en energie en is vaak dweilen met de kraan open. Bovendien is er nauwelijks een voorbeeld te vinden van een bestrijdingsactie die wél blijvend succes had. In genoemd artikel wordt het probleem duidelijk geschetst en richtingen aangegeven hoe het best om te gaan met de exoten die er intussen zijn en die er ongetwijfeld nog aan zullen komen. Verder wil ik graag de aandacht vestigen op het artikel "Grote grazers en de regels van de wet" in nummer 4, bladzijde 15-18. Dit artikel is geschreven naar aanleiding van een symposium dat op 1 november jongstleden in Utrecht werd gehouden over de regelgeving met betrekking tot de (her) introductie van grote grazers. Het blijkt dat er op dit gebied nog veel haken en ogen zijn met betrekking tot de veterinaire bepalingen in de verschillende Europese landen. Dit wordt nog versterkt doordat de grens tussen zogenaamd gehouden en niet-gehouden dieren niet

altijd duidelijk is afgebakend. Dit probleem speelt nog sterker als er van transport van deze dieren sprake is. Al met al een interessant onderwerp, waar het laatste nog niet over gezegd is.

Bomennieuws

Twee actuele zaken met betrekking tot bomen hebben de afgelopen tijd landelijk de aandacht van de media getrokken. Allereerst is daar de inmiddels wereldberoemd geworden Anne Frankboom. De paardenkastanje waarop Anne Frank uitkeek tijdens haar verblijf in het onderduikadres aan de Prinsengracht te Amsterdam, thans het Anne Frankmuseum. In het artikel "De handschoen opgepakt, in de bres voor de Anne Frankboom", wordt een helder en actueel overzicht gegeven van de geschiedenis en de strijd om het behoud van deze oude boom. De rechter moest er aan te pas komen. Hij deed op 20 november 2007 de uitspraak dat de boom voorlopig mag blijven staan en dat er in januari 2008 een plan van aanpak moet zijn waarbij voldoende naar alternatieve oplossingen moet worden gekeken. Voor de redactie van het tijdschrift was dit de aanleiding om een artikel over het ouderdomsproces van bomen op te nemen onder de titel "Ancient trees". Vooral de tabel op bladzijde 11 is heel duidelijk en informatief. De tweede zaak betreft de bomen op de stadswallen van Groenlo, een vestingstadje in de Achterhoek. De gemeente van die plaats heeft het plan opgevat om de wallen beter zichtbaar en "beleefbaar" te maken. De monumentale bomen die al zo lang als de inwoners van Groenlo zich heugen op de wallen groeien, zouden moeten

verdwijnen. Massaal protest is het gevolg. Op een hoorzitting gewijd aan de gewraakte plannen komen 150 mensen blijk geven van hun verontwaardiging. De afloop is nog ongewis (lees "Verzet in Grolle" op bladzijde 16-17). Ook in dit nummer wordt er weer aandacht aan een bepaalde boomsoort besteed. Deze keer is de jeneverbes (Juniperus communis) aan de beurt. Lees over deze enige autochtoon onder de coniferen als onderkomen van de Witte Wieven en smaakmaker van het oer-Hollandse borreltje op bladzijde 14-15.

Brachytron

Dit aan libellen gewijde tijdschrift pakt fors uit met een 100 pagina's dik nummer. Het hele nummer gaat over de noordse winterjuffer. Aan bod komen achtereenvolgens: de verspreiding in Nederland, de habitatkeuze, de terugvangsten van gemerkte exemplaren van deze libel over grote afstand, het overwinteren in Nederland (geen koud kunstje), overleving en biotoopkeuze in een overwinteringshabitat in Nederland, de uiterlijke kenmerken, het gedrag, Wat heeft vijf jaar onderzoek opgeleverd. Het samen voorkomen in hetzelfde voortplantingswater van de noordse en de bruine winterjuffer (Nijensleek, Drenthe) en nog een kijkje vlak over de grens in Duitsland. Mede door de prachtige foto's, de talrijke tabellen en de duidelijke tekeningen is deze uitgave meer een boekwerkje van hoge kwaliteit dan een aflevering van een tijdschrift. En alsof het nog niet genoeg is, is er nog een schitterende dvd over 10 maanden uit het leven van de noordse winterjuffer bijgevoegd.

De Dompfoorn

Op bladzijde 13-14 staat een verslag van een paddenstoelenexcursie naar Neerijnen op 14 oktober. Onder leiding van Joke Bosch werden toen 60 soorten paddenstoelen genoteerd. De volledige soortenlijst is bijgevoegd. Ook onze eigen Plantenwerkgroep gaat regelmatig naar dit mooie landgoed. Het is

interessant om een vergelijking met onze eigen soortenlijsten te maken. Niet alleen Culemborgse vogelaars hebben de weg naar het natuurontwikkelingsgebied in de uiterwaard bij Everdingen gevonden. Ook van de Vianense kant komen de vogelaars hiernaartoe. Op 22 september 2007 telden zij er 10 lepelaars en op 27 september 2007 600 wulpen. In de uiterwaard aan de overkant van dit gebied is ook veel aan de hand. In deze Honswijkse Waard is een steltloperparadijs ontstaan, waar bonte strandlopers, bontbekplevieren, krombekstrandlopers en zelfs een gestreepte strandloper (op 23 september) zijn waargenomen. Zie hiervoor de rubriek Vogelnieuws in de DompHoorn.

Nieuwsbrief EIS-Nederland

We worden middels deze nieuwsbrief op de hoogte gehouden over de vorderingen van allerlei onderzoeken en ontdekkingen betreft de ongewervelde dieren van ons land. Binnenkort zal het jarenlange onderzoek naar de Nederlandse zweefvliegen de bekroning krijgen in de vorm van een atlas. De verschijning van dit boek zal in de loop van 2008 plaatsvinden. Ook wordt hard gewerkt aan een atlas van de Nederlandse bijen. Binnenkort komen de eerste twee Entomologische tabellen, een nieuwe serie van de Nederlandse Entomologische Vereniging in samenwerking met Naturalis, van de drukker. Deel 1 behandelt de Nederlandse steenvliegen en deel 2 de boktorren.

Knipselkrant

Wie echt alles- nou vooruit bijna alles- wil weten van wat er in de afgelopen maanden in de vaderlandse pers aan artikelen en ingezonden brieven over de wilde zwijnen op de Veluwe is verschenen, kan in deze aflevering aan zijn trekken komen: 13 van de 20 bladzijden staan er vol mee. Voor de weidevogelliefhebbers is het artikel uit het Noord-Hollands Dagblad lezenswaardig. Hierin wordt een overzicht gegeven van de ontwikkeling van de weidevogel-

stand in de diverse reservaten van het Noord-Hollands Landschap. In sommige gebieden gaat het goed, maar in veel terreinen is achteruitgang geconstateerd (bladzijde19).

De Kruisbek

Hierboven in het stuk over de DompHoorn vermeldde ik al de verrassende waarnemingen van steltlopers in de Honswijkse uiterwaard. Op bladzijde 1-8 staat een uitvoerig artikel over dit gebied met foto's van de drie topwaarnemingen in 2007. Dit zijn de gestreepte strandlopers op 7 juni en 22 juli en 21 september 2007, de poelruiter die van 8 juni die tot 16 juni is gebleven en de blonde ruiter van 21 september. Daarnaast nog strandplevieren, dwergsterns, krombek-, kleine en Temmincks strandlopers. Scoren dus! Verder staan er nog artikelen in over de Bethunepolder bij Maarssen in verband met plannen voor natuurontwikkeling (bladzijde.9-13), uilen in de tuin, verslagen van een weekje vogelen in Duitsland (Niedersachsen) en een dagje Texel. Op badzijde 23-25 schrijft Jack Folkers verder aan zijn verslag van zijn wereldreis. In deze aflevering beschrijft hij zijn belevenissen in de natuur van Zuid-Thailand.

De Levende Natuur

Het laatste nummer van dit jaar is extra dik en telt maar liefst 80 bladzijden. Het thema is Natura 2000, Nederlandse en Vlaamse natuur wordt Europees. Op bladzijde 221 (dit tijdschrift nummert de bladzijden van een heel jaargang door) staat een duidelijke kaart van de tot nu toe aangewezen Natura 2000-gebieden. Door de heldere kleurstelling zijn de diverse gebieden duidelijk te zien. Bij veel soortgelijke kaartjes is dit vaak niet het geval. Dat het deze keer wel gelukt is, beschouw ik als een compliment voor de tekenaar en de drukker. Binnen het kader van deze rubriek is het ondoenlijk om de vele artikelen ook maar enigszins recht te doen. Ik noem hier slechts de onderwerpen die aan bod komen;

te weten beheersplannen, habitat-typen, natte natuurgebieden, het ecosysteem van het IJsselmeer-gebied, de rivierdonderpad (een vis), de geelbuikvuurpad (een amfibie), Natuurcompensatie Tweede Maasvlakte, reacties, planologische bescherming, kruipend moerasscherm (een zeer zeldzame schermbloemige moerasplant), Natura 2000 in Vlaanderen en in het Belgische deel van de Noordzee, Life-natuurprojecten voor Natura 2000 in Nederland en Vlaanderen. Het nummer besluit met een evaluatie van alle plannen en een analyse van wat de toekomst kan bieden. Dit afsluitende artikel luidt; Natura 2000 in Nederland en Vlaanderen: goed op weg naar duurzame instandhouding? Het is te hopen dat alle inspanningen op dit terrein ertoe leiden dat over een aantal jaren het vraagteken in een uitroepteken omgezet kan worden. Iedereen die begaan is met natuurbescherming zou op zijn minst dit nummer moeten inzien.

Mooi Gelderland

Liefhebbers van landgoederen komen aan hun trekken in het artikel over het landgoed Staverden op de Veluwe (bladzijde 10-13).

Natuurbehoud

In dit nummer staat het moeras in de schijnwerper en daarbij het para-depaardje van Natuurmonumenten, de Wieden. Weerman Erwin Kroll heeft het over de klimaatverandering en Natuurmonumenten werkt aan een opvanggebied voor water onder de rook van Groningen, De Peizer- en Eeldermeden.

Nieuwe Wildernis

Natuurbeleving is een voorwaarde voor betrokkenheid bij de natuur. In het artikel "Natuurbeleving vanuit Vlaams perspectief" wordt dit thema nader uitgewerkt. De auteur onderscheidt vier aspecten van een Natuurbeleving, namelijk Amusement, Leermoment, Esthetiek (verwondering) en Ontsnapping (dingen doen die je in het leven van alle dag nooit doet). Mensen

gaan de natuur in omdat ze dat leuk vinden. Een reden om dat te blijven doen, is dat er meer en betere natuur moet komen.

Dit thema komt ook aan de orde in het artikel op bladzijde 27, "Vroeger was alles beter". Hierin bespreekt de auteur het boek "Het laatste kind in het bos" van de Amerikaan Richard Louv. Het gaat erom hoe wij onze kinderen weer in contact kunnen brengen met de natuur. Gebiedsontwikkeling is een nieuwe benadering van de inrichting van de onbebouwde ruimte. Hoe dat in de praktijk kan werken, wordt aange-toond bij de ruimtelijke invulling van het gebied tussen Malden en Molenhoek op de grens tussen Gelderland en Limburg (zie bladzijde 5-10).

Een pleidooi voor ontsnippering van de ruimte houdt Gerben Smit in het artikel "Waarom steken er twee zwijnen over?". Aansluitend hierop bepleit Tom Bade een terugkeer naar de ruimtelijke ontwikkeling van weleer. Door plaatselijke overheden de vrije hand te geven, grijpt de verrommeling -ook een vorm van versnippering- met rasse schreden om zich heen.(zie bladzijde 25-26).

Terra

In dit nummer staat het winnen van energie van de zee centraal. De zee is een onuitputtelijke bron van energie. Dat weten we al heel lang, maar we doen er zo weinig mee. Er zijn goede ideeën en plannen, maar het lijkt wel of iedereen op elkaar wacht. Natuur en Milieu wil deze impasse doorbreken en partijen bijeenbrengen. Kom op met die duurzame, schone energie van de Noordzee! Met een viertal artikelen geeft Terra de aftrap. Een goed en gedegen overzicht van de mogelijkheden staat op bladzijde 16-19. Om de mogelijkheden bij overheid, bedrijfsleven en publiek tussen de oren te krijgen, heeft Natuur en Milieu een visie ontwikkeld. Lees het artikel "Een nieuw elan voor Nederland".

Van nature

Ook hier komen praktijkvoorbeelden van de aanwijzing van gebieden

voor Natura 2000 (zie ook bij het onderdeel De Levende Natuur) aan de orde. In nummer 11 staat te lezen dat het nog niet meevalt om in het Natura 2000 gebied Wieden en Weerribben in Overijssel alle neuzen dezelfde kant op te krijgen. In totaal is 12.684 hectare aangewezen.

Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten beheren samen al 9.240 ha. In de resterende oppervlakte zijn het de boeren die invulling aan het bereiken van de gestelde natuurdoelen moeten geven. Dat dit vaak zal botsen met de belangen van een agrarisch bedrijf is onvermijdelijk. Bij alle artikelen over beleid, hoe belangrijk ook, is het voor mij als natuurliefhebber toch vaak een verademing iets over planten en dieren in onze natuurgebieden te lezen. Ik vraag dan ook de aandacht voor het artikel over de wilde bijen in de Brunssumerheide. Afgelopen jaar heeft er in dit gebied een inventarisatie van de bijen plaatsgevonden. Er werden 106 soorten aan getroffen, waarvan er 23 op de Rode Lijst staan. De grote ontdekking was het voorkomen van een grote populatie van de ericabij vergezeld van de op deze soort parasiterende heidekegelbij. In nummer 12 staat ook verheugend nieuws over de insectenstand in het reservaat De Klencke in Drenthe. Door overstap naar hooilandbeheer van de beekdalgraslanden zijn vooral de sprinkhanen en dagvlinders in aantal toegenomen. Op een van de bladzijden kijkt een bij de oudere leden van de NVWC bekend gezicht ons op een foto aan. Het is Chris Kalden. Hij houdt een pleidooi voor meer daadkracht bij natuurherstel. Al meer dan 40 jaar houdt een agrarisch bedrijf in het centrum van het nationale park Het Dwingelderveld het herstel van de natuurlijke waterstand tegen. Dit jaar is de boer gestopt en kan eindelijk de verbetering ter hand genomen worden.

Vlinders

In het jaar 2008 bestaat de Vlinderstichting 25 jaar. Ter gelegenheid van dit jubileum worden er allerlei activiteiten georganiseerd. Op bladzijde 4 van het tijdschrift staat een

oproep om mee te doen aan de grote jubileumfotowedstrijd. Op de volgende pagina worden we op de hoogte gebracht van wat er verder in het kader van het jubileum gaat gebeuren. Er komt een speciale waarnemersdag, een jubileumboek, een internationaal congres een vlinderwandelweekend en promotie van speciale vlinder- en libellenreservaten. Verder wordt er van alles gedaan om de vlinderstichting nog meer onder de aandacht van het publiek te brengen. Het is de bedoeling dat in de media en op markten, beurzen, bijzondere dagen en landelijke projecten extra aandacht voor vlinders en libellen en het werk van de Vlinderstichting wordt gegeven. Samenwerking met musea, diertuinen en allerlei andere groene verenigingen en organisaties zal ook bijdragen aan een grotere bekendheid. Bij onderzoek van rupsen met een warmtecamera kwamen interessante feiten aan het licht. Behaarde rupsen blijken gemiddeld 3,4 graden warmer dan de luchttemperatuur te zijn. Onbehaarde rupsen waren gemiddeld kouder dan de temperatuur van de omgeving en wel 1,3 graden (bladzijde 8-9) Hoe gaat het nu met onze vlinders? Voor het antwoord moeten we het artikel Nederlandse dagvlinders in feiten en cijfers raadplegen (zie bladzijde 14-17). Tabellen grafieken en kaartjes laten eveneens duidelijk zien dat in het algemeen de situatie nog steeds ongunstig is, al zijn er lichtpuntjes. Nog steeds staan de dagvlinders op de vijfde plaats van de lijst met bedreigde soorten in Nederland. Als we naar het aantal verdwenen soorten kijken, staan de dagvlinders percentageel gezien zelfs op een gedeelte tweede plaats. Verder in dit nummer artikelen over voor vlinders aantrekkelijke tuinplanten, nachtvlinders (de plataanvouwmijnmot en de kleine wintervlinder) en het onbekende vlinderparadijs Servië.

Vogelnieuws

In dit nummer lezen we over een groot aantal gevarieerde onderwerpen; goede berichten over de grauwe klauwier en het natuurge-

bied Rottige Meente in Friesland, slechte berichten over de grutto's die in Afrika overwinteren. Hun aantal is de laatste 20 jaar gehalveerd. Veel aandacht is er ook voor de vogeltrek. Op bladzijde 14-15 staat de drieteenstrandloper centraal en verderop vertelt vogelonderzoeker Teunis Piersma over het Global Flyway Network. Hiermee beoogt hij grenzen te slechten voor wetenschappers en veelbelovende, maar minder draagkrachtige onderzoekers bij hun onderzoek naar trekvogels te ondersteunen (bladzijde 16-19). Ganzen kunnen soms ware zwervers zijn. Bijzondere omzwervingen van grauwe ganzen en brandganzen kwamen door waarnemingen van exemplaren met kleurringen en/of halsbanden aan het licht. Naarmate er steeds meer gebieden die vroeger onbereikbaar waren op vogels worden onderzocht, worden verrassende ontdekkingen gedaan. Zo werden in het grensgebied van Oost-Turkije en Syrië enkele duizenden steppenkieviten die daar overwinterden ontdekt. Voordien werd het broedbestand van deze zeldzame steltloper op hoogstens 600 paar geschat, waarmee de soort als ernstig bedreigd werd geklassificeerd. De populatie blijkt ten minste drie keer zo groot te zijn als werd aangenomen.

Vogels

Bijna een half miljoen vogels zagen de duizend Nederlandse vogeltellers tijdens de internationale vogeltrekteldag op 6 oktober. Moerasherstel aan de Linge wordt in het komende jaar uitgevoerd door Waterschap, Staatsbosbeheer en particuliere landeigenaren. Een van de vogelsoorten die hiervan gaat profiteren, is de purperreiger. De scholekster is de vogel van het jaar 2008. Helaas gaat het met de Bonte Piet bergafwaarts. In 15 jaar tijd is hun aantal gehalveerd. Door de tot nu toe gebruikelijke oranjegele verlichting op booreilanden door groene te vervangen, worden er veel minder nachtelijke trekvogels op een dwaalspoor gebracht. Als deze ontdekking op alle booreilanden wordt toegepast, zal dat miljoenen trekvogels ten goede komen. Dit zijn zo enkele nieuwtjes uit het grote aanbod. Gebieden waarvoor de aandacht wordt gevraagd, zijn in dit nummer het Lauwersmeergebied, de Reeuwijkse plassen, het hamsterreservaat bij Sibbe in Zuid-Limburg en de Nederlandse Antillen (zes juwelen van de Cariben).

Zoogdier

Enkele bijzonder kleine knaagdieren bereiken de noordgrens van hun Europese verspreidingsgebied in

Zuid-Limburg en het zuiden van Vlaanderen. Het zijn de eikelmuis en de hazelmuis. Beide vertegenwoordigers van de groep slaapmuizen. Met beide soorten gaat het niet goed. Intensivering en schaalvergroting van de landbouw zijn ook hier de boosdoeners. Om deze soorten kansen te bieden, wordt een beschermingsplan uitgevoerd (zie bladzijde 3-5 en 6-10).

Een ander soort die op het nippertje van de ondergang gered is, is de veldhamster, tegenwoordig beter bekend onder de aansprekende naam korenwolf. In de reservaten gaat het goed. Toch blijven er nog vragen met betrekking tot een zo effectief mogelijke bescherming. Uit onderzoek is gebleken dat het niet of heel laat oogsten van het gewas op een akker waar hamsters voorkomen een direct positief effect heeft op het succesvol overwinteren van de dieren.

SOVON-jaarverslag

Tot slot blader ik nog even door het jaarverslag van SOVON over 2006. Alle onderzoeksprojecten worden kort besproken. Verder is er een financieel overzicht opgenomen.

Overzicht van behandelde tijdschriften

Argus, De Faunabscherming, jaargang 32, nummers 3 en 4, oktober en december 2007
Blad, IVN Tiel, jaargang 19 nummer 4, winter 2007
Bomennieuws, De Bomenstichting, jaargang 35, nummer 4, winter 2007
Brachytron, Ned. Vereniging voor Libellenstudie, jaargang 11, nummer 1 december 2007
De Dompfhoorn, Natuur- en Vogelwacht De Vijfheerenlanden, jaargang 41, nummer 4, december 2007
EIS- nieuwsbrief, EIS Nederland, nummer 45, december 2007
Knipselkrant, De Faunabscherming, jaargang 31, nummer 5, november 2007
De Kruisbek, Vogelwacht Utrecht, jaargang 50, nummer 5, november 2007
De Levende Natuur, jaargang 108, nummer 6, november 2007
Mooi Gelderland, Geldersch Landschap en Kasteelen, jaargang 4, nummer 4, winter 2007
Natuurbehoud, Vereniging Natuurmonumenten, Jaargang 38, nummer. 4, winter 2007
Nieuwe Wildernis, jaargang 12, nummer 42, najaar 2007
Terra, Stichting Natuur en Milieu, jaargang 3, nummer 6, december 2007
Van Nature, Vereniging Natuurmonumenten, jaargang 17, nummers 11 en 12, november en december 2007
Vinders, De Vlinderstichting, jaargang 22, nummer 4, november 2007
Vogelnieuws, Vogelbescherming Nederland, nummer 6, december 2007
Vogels, Vogelbescherming Nederland, jaargang 27, nummer 158, winter 2007
Zoogdier, Vereniging Zoogdierbescherming en Zoogdierkunde, jaargang 18, nummer 4 december 2007

Voorts werd nog het jaarverslag 2006 van SOVON, vogelonderzoek Nederland ontvangen.

Door
Petra Ringenaldus

Binnen de NVWC zit enorm veel kennis over de natuur en de meeste leden die deze kennis bezitten, delen deze graag met andere leden. Er is dan ook weinig zo leuk als je enthousiasme op anderen over te brengen. Zo gaat dat ook met boeken: heb je een leuk boek gelezen dan wil je dat natuurlijk ook aan anderen laten weten. Daarom hebben we deze rubriek in het leven geroepen. Hier kan iedereen een boek (of dvd) bespreken. En dan bedoelen we natuurlijk niet willekeurig welk boek; het moet gezien het karakter van de NVWC wel iets met de natuur te maken hebben. Dus: heeft u bijvoorbeeld een mooi reisboek met prachtige natuurbeschrijvingen gelezen of een fantastische nieuwe veldgids en kunt u deze ook aan anderen van harte aanbevelen, klim dan in de pen en schrijf een recensie. De lezers zullen u dankbaar zijn, want een goede boekentip is goud waard. U kunt uw recensie sturen naar redactie@NVWC.nl of naar ons postadres.

De eerste aflevering is gemaakt door Petra Ringenaldus en gaat over een echte vogelaarsthiller. Veel leesplezier!

De jaarlijst – Sally Hinchcliffe

OORSPRONKELIJKE TITEL: THE YEAR LIST

VERTAALD DOOR: INEKE LENTING

GENRE: LITERAIRE THRILLER

UITGEVERIJ: EM. QUERIDO'S UITGEVERIJ BV, AMSTERDAM

JAAR VAN UITGAVE: 2007

ISBN: 978 90 214 3312 7/ NUR 305

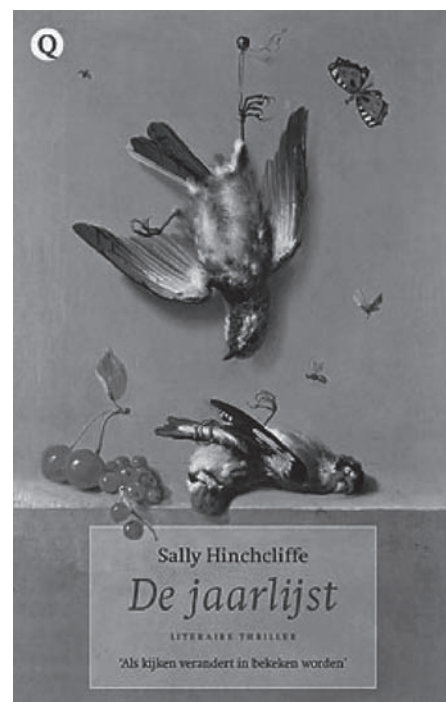
Over de auteur

Sally Hinchcliffe is in 1969 geboren in Londen, maar groeide op in New York, Koeweit, Tanzania, Dubai, Zambia en Jordanië, omdat haar vader voor het ministerie van Buitenlandse Zaken werkte. Later studeerde ze filosofie en economie in Oxford en informatietechnologie in Bristol. Sinds 1994 werkt ze op de IT-afdeling van de Royal Botanic Gardens in Kew. In 2004 schreef Hinchcliffe zich in voor een cursus creatief schrijven en begon ze aan haar debuutroman 'De jaarlijst'. In haar vrije tijd is ze actief als vogelaar, zij het niet zo fanatiek als de hoofdpersonen in haar boek.

Het boek

De hoofdpersoon in het boek is de jonge Manda Brooks. Zij is al sinds haar studententijd actief vogelaar. Wanneer op een dag haar vriend Gareth haar in de steek laat voor een ander, staat haar hele leven op zijn kop. Niet alleen verliest ze de liefde van haar leven, maar ook haar vriendenkring, die oorspronkelijk zijn vriendenkring was: een groep dertigers die elk weekend met rugzak en kijker eropuit trekt om vogels te kijken. Wanneer ze gestalkt blijkt te worden door een man, trekt ze eropuit naar de woeste kustgebieden van Engeland en de onherbergzame hooglanden van Schotland om haar jaarlijst van vogels compleet te maken. Al snel blijkt dat ze ook daar niet met rust wordt gelaten en besluit ze om de confrontatie met haar achtervolger aan te gaan, wat leidt tot een verrassende ontknoping.

Hinchcliffe is duidelijk goed thuis in het vogelaarswereldje, ze weet de sfeer prima weer te geven. Elk hoofdstuk is gewijd aan een andere vogel die op de een of andere manier een rol speelt in het leven van de hoofdpersoon. Een centraal thema in het boek is het feit dat de waarnemer nu zelf bekeken wordt, degene die vogels najaagt, wordt nu zelf eens achtervolgd. Liefhebbers van Nicci French zullen dit boek zeker kunnen waarderen en voor vogel-liefhebbers is het ook zeer de moeite waard!

1 RAVEN

Corvus corax, familie Corvidae

Een paartje. Raven blijven een leven lang bij elkaar, net als zwanen. Meestal herken je ze aan hun afmeting – ze zijn veel groter dan de overige Britse kraaiachtigen – maar afmeting kan bedrieglijk zijn. Gevangen in de ring van de verrekijker is de grootte van een vogel moeilijk nauwkeurig vast te stellen, behalve in vergelijking met iets anders: een boom, een andere vogel, een mens.

Deze twee toonden de enorme spanwijdte van hun vleugels – ruim een meter – terwijl ze wat onhandig rond het lichaam flapperden en hupten dat languit op de rand van de rots lag. Ze zijn een stuk groter dan roeken of kraaien. Vanaf mijn plek boven aan de heuvelkom kon ik niet zien of ze de ogen al hadden uitgepikt met hun forse snavels. Waarschijnlijk wel. De ogen en de zachte buik zijn de delen waar aaseters het eerst op aanvallen als de roofdieren een prooi zoals deze voor ze hebben achtergelaten. In dit geval werd de buik beschermd door fleecede en gore-tex, maar de ogen, dat is een ander verhaal. Fleecede en gore-tex zouden waarschijnlijk nog heel lang bewaard blijven nadat de rest van het lichaam allang was vergaan, maar welk ander dier dan de raaf zou het lichaam kunnen wegwerken, hier op de rotsrand? Een tweede paartje kwam aanvliegen en draaide onzekere rondjes, terwijl de eerste twee vogels opvlogen en ze luid en schor krassend uitdaagden. Geboeid en walgend tegelijk keek ik naar het tafereel, niet in staat me ervan los te maken, tot er nog meer vogels aan kwamen vliegen om zich bij de eerste te voegen, en ten slotte streken ze neer rond het lichaam en zetten zich gezamenlijk aan het feestmaal. Op dat moment trok ik me achter de hut terug om over te

Een fragment

door Ellen Geleedst

Waar komt die naam vandaan

De complexe oorsprong van de naam paapje

Deze keer wil ik graag aandacht besteden aan het paapje. In de tijd dat deze Hak-al uitkomt, kan hij weer in kleine aantallen op doortrek worden waargenomen. Actueel genoeg dus. En bovendien doet de naam paapje al vermoeden dat het iets met de kerk van Rome te maken kan hebben, aangezien 'paap' wel gebruikt wordt voor rooms-katholieke geestelijken. De combinatie van natuur en religie kan zich verheugen in mijn speciale belangstelling. Alle reden dus om me eens in de naam 'paapje' te verdiepen.

In het ietwat gedateerde boek 'De Nederlandse vogelnamen en hun betekenis' van Henk Blok en Herman ter Stege wordt mijn gesuggereerde verband ook al aangegeven. Zoals altijd vermelden zij dat de herkomst niet precies bekend is, maar dat "sommigen wel verband leggen tussen de bruine tint van zijn verenkleed en het bruine habijt van een kloosterling, eertijds paap genaamd". Maar daarmee is de kous niet af. Het recentere werk van Klaas Eigenhuis heeft een veel gecompliceerdere verklaring en die wil ik de Hak-al-lezers toch niet onthouden.

Kwikstaarten

De naam 'paapje' komen we op schrift tegen bij de vertaling van werk van Linnaeus door een zekere Houttuyn in 1763. Alleen...het betreft dan niet het vogeltje dat wij tegenwoordig 'paapje' noemen. Houttuyn heeft het over een familielid van de kwikstaarten (onduidelijk blijft welke vogel het precies betreft). Letterlijk zegt deze Houttuyn dan ook in zijn boek: "Het schijnt ons paapje te zijn." Hij lijkt zelf dus ook niet helemaal zeker van zijn zaak. Frappant is wel dat later de naam 'paapje' in zwang komt voor allerlei familieleden van de vinkenfamilie. Zo worden kneu en barsijs in de 19^e eeuw ook wel met 'paapje' aangeduid. De kneu heet in de 19e eeuw ook wel 'barsijske' of 'paapsijske'. De barsijs is in de volksmond ook wel bekend als 'blank paapje', 'bruin paapje' en 'steenpaapje'. Onze gekraagde roodstaart heet ook wel 'blauw paapje'. Verder werd de naam 'paapje' ook wel gebruikt voor volièrevogeltjes van Zuid-Amerikaanse herkomst (bijvoorbeeld het witvoorhoofdpaapje). Een heel verwarrende reeks, dus. We kunnen toch moeilijk volhouden dat de naam 'paapje' terug te voeren is op zijn bruine habijt-kleur, terwijl de naam oorspronkelijk bij de kneu of de barsijs hoorde.

Liturgische gewaden

De vraag is dus niet waarom het 'paapje' nu eigenlijk 'paapje' heet, maar meer waarom de barsijs destijds 'paapje' heette. Maar gelukkig: ook dit kent een religieuze verklaring. De barsijs heeft een roodbruine kruin, die weer overeenstemt met de rode kalot die bij bepaalde liturgische gewaden hoorde. Overigens noemt Eigenhuis nog wel de verklaring dat de bruine 'mantel' van het paapje meegespeeld kan hebben bij de naam, omdat ook geestelijken wel een bruine mantel droegen. Maar erg plausibel is dat niet, omdat zoveel andere vogels in het verleden de naam 'paapje' hebben gehad. En daarbij: zoveel vogeltjes hebben een bruin verenkleed, dat het wel toevallig zou zijn als nu net ons 'paapje' daarom naar een bruin habijt is vernoemd. En passant wordt ook nog even de Franse naam van een ons veel bekendere vogel verklaard: de huismus. Deze heet in het Frans namelijk Moineau en dat is dan wel weer afgeleid van het Franse woord voor monnik: moine.

Ik hoop dat iedereen het nog kan volgen. Het wordt tijd om de verklaring van de naam van het 'paapje' eens samen te vatten. Er lijkt dus een verband te bestaan tussen het bruine verenkleed van de vogel en het bruine habijt van een monnik. Maar vroeger heette niet ons 'paapje' zelf 'paapje', maar was die naam voorbehouden aan o.a. de barsijs. En dan is de naam te verklaren met het rode petje van de vogel en de rode kalot van een geestelijke. Hopend op een mooie religieuze verklaring van een vogelnaam ben ik weer op mijn wenken bediend, maar het was wel wat complexer dan ik vermoedde.

Paapje. Foto: Ivnvechtlassen

Knotten 15 december

Knotten is vanouds een van de lievelingsbijeenkomsten van de jongens en meisjes. We zaten op dezelfde locatie als vorig jaar bij Beusichem aan de Lek. Het weer hadden we gelukkig mee. Deze keer was het extra spectaculair, doordat een van de bomen dreigde vlam te vatten. Deze stond ongelukkig genoeg in de windrichting van het vuur, waardoor de in de forse boomholte aanwezige molm heftig begon te gloeien. De aldaar vertoevende bosuil koos bijtijds het hazenpad om roosteren te voorkomen. Door snel ingrijpen van Harry en kornuiten kon de boom gered worden van de ondergang. Daarna gingen de kinderen weer verder met takken zagen en op het vuur gooien. Henk maakte kleine stukken voor de open haard thuis, maar vergat uiteindelijk alles mee te nemen. Zoals altijd bij knotten was ook deze keer het vertrek naar de Ketelvink het moeilijkste.

Uilen 5 januari

Deze zaterdagochtend hadden we Miriam Sterk van uilenpark De Paay uit Beesd op bezoek. Zij had enkele uilen van haarzelf meegenomen, waar ze prachtig over kon vertellen. Allereerst de oehoe, Europa's grootste uil die in Nederland in de Zuid-Limburgse groeven en op enkele plaatsen in de Achterhoek voorkomt. Hij kan een spanwijdte van 1,6 -1,8 meter krijgen en leeft vooral van muizen, kleine hazen, buizerds en spreeuwen. Verder had Miriam een prachtige kerkuil meegenomen, die van hand tot hand ging. De kerkuil heeft soms twee broedsels per jaar, indien er genoeg voedsel (muizen) is. Kenmerkend voor de kerkuil is zijn hartvormige gelaat. Tot slot had ze ook een konijnenuiltje meegenomen, die zijn naam te danken heeft aan de konijnenholten waarin het nestelt. Het konijnenuiltje is een grijs gespikkeld dwerguiltje en niet groter dan ± 25 cm. Door de bijzondere vorm van de veren, is een uil geruisloos met vliegen, en kan zo dus goed zijn prooi onhoorbaar benaderen. Indien de uil zijn prooi opgegeten heeft en die verteerd is in zijn maag, braakt het de resterende botjes er weer uit als braakballen.

Nadat er een uur lang verteld was over uilen gingen de kinderen aan de slag met braakballen uitpluizen. Een in de Ketelvink door de kerkuil uitgebraakte braakbal bleek een nog half onverteerd dier te bevatten. De overige braakballen waren van in het wild levende uilen, zodat er een gevarieerd aantal botjes en schedeltjes te voorschijn kwamen, die vervolgens via een zoekkaart gedetermineerd werden.

WIEL RUTTEN

NWVC@wielrutten.nl
0345 - 510064

Het vliegende juweel

door Leo van der Kooij

Iedereen die graag naar vogels kijkt, zal ongetwijfeld weten naar welke vogel bovenstaande titel verwijst. Het is natuurlijk de ijsvogel. Ondanks het feit dat dit een van de kleurigste vogels is die wij in ons deel van de wereld kunnen waarnemen, zijn er toch niet veel mensen die wel eens een ijsvogel gezien zullen hebben.

De kleine vogel, is bijna altijd alleen, klein van stuk, schuw van aard en beweegt zich heel snel. Als je er niet op verdacht bent, zal de blauwe flits die laag over het water scheert je gemakkelijk ontgaan. Een ontmoeting met dit prachtige vogeltje is bijna altijd onverwachts. Zo lopen mijn vrouw en ik regelmatig een rondje door het Rondeel en pakken dan meestal de Lange Dreef, de Lekdijk, de Achterweg en de Plantage mee. Van de tig keren dat wij deze wandeling de afgelopen jaren maakten, zijn wij zo'n keer of zeven een ijsvogel tegengekomen. Het eerste dat je te zien krijgt, is een laag over de sloot scherende, glanzend blauwe pijl die snel in een rechte lijn van je vandaan vliegt. Bijna altijd heeft de schuwe vogel je al opgemerkt, voordat je hem zelf in de gaten hebt. Ondanks zijn kleurige verenkleed valt hij in zittende houding tussen de overhangende takken niet op. De bovenkant van de vleugels is weliswaar prachtig groenblauw, maar dat valt pas goed op als de zon erop schijnt. De borst en buik zijn warm oranjebruin. De keel is wit en aan weerskanten van

de korte hals van de gedrongen verschijning zit een witte streep. Pas als hij op de wieken gaat, komt het schitterendste deel van zijn verenpak te voorschijn. Op de rug is hij prachtig glanzend blauw. Zo fel van kleur dat het eraf spat, zelfs als de zon er niet direct op schijnt. Een ijsvogel is dan ook met geen enkele andere vogel te verwarren.

“De Kist”

Een waarneming van dit wondermooie schepsel is altijd een ervaring die je lang bijblijft. Zo kan ik me nog heel goed mijn eerste waarneming voor de geest halen. Vroeg in de jaren vijftig verscheen de eerste druk van de beroemde veldgids van Peterson, Mountfort en Hollom voor Nederland vertaald en bewerkt door Mr. J. Kist en daardoor bij de Nederlandse vogelaars spoedig bekend als “de Kist”. Ik weet nog dat die eerste druk het destijds enorme bedrag van fl.13,50 kostte. Voor een tienjarige met twee kwartjes zakgeld in de week een onbereikbaar hoog bedrag. Ik moest tot mijn vijftiende verjaardag wachten eer ik een exemplaar van dit felbegeerde boek het mijne kon noemen. Het was het mooiste cadeau dat mijn ouders mij konden geven. Het boek was toen al zo'n succes dat het al aan de derde druk toe was. Inmiddels heb ik het al een halve eeuw in mijn bezit en bewaar het als een kostbare herinnering aan de jaren dat ik, vooreerst nog zonder kijker, op stap ging om zoveel mogelijk namen van een kruisje te voorzien. Plaat 46 van deze uitgave was de meest exotische, want hierop waren o.a. de hop, de bijeneter, de scharrelaar en de ijsvogel afgebeeld. Alle vier even kleurig als onbereikbaar voor een jonge vogelaar wiens actieradius bepaald werd door de afstand die je vanaf je ouderlijk huis op een dag heen en weer kon afleggen. Toen ik 18 jaar was, verhuisde ik naar Bennekom en daar sloot ik mij aan bij de KNNV-afdeling Wageningen. Van mijn eerste verdiende geld kocht ik mijn eerste kijker, een zware Japanner 7x50. In die tijd dé veldkijker, want andere modellen van een bereikbare prijs waren er niet. Nou in ieder geval was de uitgave van iets meer dan honderd gulden het meer dan waard.

Natuurkampje in Winterswijk

Bijna ieder weekend ging ik alleen of met ons groepje eropuit en ik kon weer een heleboel kruisjes in De Kist zetten. Maar de vier van plaat 46 waren daar tot mijn grote verdriet en ergernis nog steeds niet bij. In het voorjaar van 1961 ging ik met een grote groep KNNV'ers naar een natuurkampje in Winterswijk. We sliepen op de hooizolder in slaapzakken op strozakken en werden in de kleine uurtjes wakker gehouden door het uitbundige gezang van de nachtegale. De zondagochtend was het prachtig weer. We zouden een wandeling gaan maken door her Buskersbos, een klein maar mooi oud loofbos langs de Boven Slinge, een van de prachtige beken waaraan de

Ijsvogel. Foto: www.birdfoto.nl

omgeving van Winterswijk rijk is. We hadden alle kans hier een ijsvogel te zien, want er was ons de plek van een nest getipt. De verwachting was dus hooggespannen. Voorzichtig naderden wij de plek waar het nest moest zitten. Het was aan de andere oever in een bocht van de beek in een steile wand. De nestingang was niet duidelijk te zien, maar moest zich onder overhangende boomwortels bevinden. We stelden ons verdekt op en onder doodse stilte wachtten wij af. Na een kwartier opperde iemand nu maar weer verder te lopen, want anders zouden wij het nest kunnen verstoren. Het leek wel of de schuwe schoonheid hierop gewacht had, want zodra wij ons een paar meter verwijderd hadden, klonk een scherpe kreet en daar schoot een blauwe flits pijlsnel onder de boomwortels het nest in. We bleven weer staan en zagen hoe de vogel even later weer uit het nest wegvloog; mijn eerste ijsvogel en een dik kruis in "De Kist". Diezelfde dag zou ik nog een paar maal een ijsvogel horen en in één geval nog net op tijd langs zien flitsen. Sinds die tijd heb ik geregeld ijsvogels waargenomen. 's Zomers in hun broedgebied langs beken in Zuid-Limburg of Brabant of 's winters bij vijvers of sloten. Ook in de omgeving van Culemborg zie ik elk jaar wel een paar keer een ijsvogel. De plekken waar je de meeste kans loopt er één te zien, zijn bijvoorbeeld Het Rondeel en omgeving, de Ronde haven en de Kleine Lek, de vijvers in de EVA-wijk, de Meer en langs de Lek zelf.

Nieuwjaarsdag

De laatste waarneming tot nu toe wil ik toch ook graag aan jullie vertellen. Zowel wat de tijd betreft als de waarneming zelf was die heel bijzonder. Op afgelopen nieuwjaarsdag waren mijn vrouw en ik het zat om binnen in huis naar de grijze, mistige buitenwereld te moeten kijken. Kom op, even een frisse neus halen, lang genoeg binnen gezeten. Op onze wandeling kwamen wij over het pad langs de Meer tussen de Van Limburg Stirumstraat en de Beethovenlaan. Ik vertelde net aan Nel dat we misschien wel eens een ijsvogeltje te zien zouden kunnen krijgen, want ik had niet lang daarvoor op de website van de NVWC gelezen dat er eentje daar was waargenomen. Maar ja het was mistig en donker weer en we hadden bovendien - hoe onvergeeflijk - niet de moeite genomen onze kijkers mee te nemen, dus de kans dat... Toen gebeurde waar we eigenlijk niet op durfden te hopen. Het geluk was met ons. Halverwege het pad ongeveer ter hoogte van het bruggetje naar het Falconet kwam er snel een kleine vogel aanvliegen en

Ijsvogel. Foto: www.natuurinformatie.nl

ging in een van de jonge boompjes aan de tegenoverliggende oever van de Meer zitten. Doordat het zulk grauwe was, viel de kleur in eerste instantie helemaal niet op. Wel was het gedrongen postuur met de naar verhouding grote kop en snavel en korte staart zo opvallend dat er niet getwijfeld kon worden een ijsvogel en als klap op de vuurpijl (een treffende vergelijking tijdens de jaarwisseling) eentje die op nog geen 7 meter van ons vandaan op een tak ging zitten. Wij bleven natuurlijk stokstijf staan en de schat aan de overkant bleef ook zitten. Af en toe maakte hij de voor zijn soort zo karakteristieke knikkende beweging. Een minuutje of twee bleef de situatie onveranderd, maar plotseling draaide de vogel zich om, vloog op, stond even stil in de lucht boven het water en dook toen recht naar beneden. Nu eerst konden wij ten volle zijn prachtige kleuren zien. De zachte plons konden we zelfs horen. Meteen daarop vloog hij weer het water uit met iets zilverkleurigs in zijn snavel. Daarmee schoot hij pijlsnel in de richting van de tuinen en ging op een schutting zitten om zijn prooi te verorberen. We konden nog net een blauw vlekje onderscheiden. Een ijsvogel die vlak voor onze neus een visje verschalkt, was dat niet een prachtig begin van een nieuw jaar van mooie waarnemingen in de natuur? Iets mooiers hadden wij ons niet kunnen wensen.

Griekse mythologie

De ijsvogel is niet alleen maar een mooie, maar ook een bijzondere vogel. Het is de enige vertegenwoordiger van de familie van de Ijsvogels die in Europa voorkomt. Deze familie, de Alcedinidae, die wereldwijd 92 soorten telt is naar "onze" ijsvogel genoemd. De wetenschappelijke naam van de ijsvogel is *Alcedo atthis*. Aan deze naam is een mooi verhaal uit de Griekse mythologie verbonden. *Alcedo* is de Latijnse vorm van het Griekse woord *Halcyon*. Letterlijk betekent dit; Hij(of zij), die op zee zwanger wordt. De oude Grieken geloofden dat ijsvogels op volle zee hun jongen ter wereld brachten. Hierop wees de felle blauwe kleur van de rugzijde, terwijl in de orangerode kleur van borst en buik een weerspiegeling van de in de zee ondergaande zon werd gezien. Bovendien werd het feit dat ijsvogels visjes vangen als een extra aanwijzing beschouwd. In de Griekse godenverhalen is *Halcyon* (*Alcedo*) een van de Pleiaden. Dit zijn de zeven dochters van Atlas en Pleione. *Halcyon* werd verliefd op de held *Ceyx* die jammerlijk door verdrinking om het leven kwam. Van verdriet stortte *Halcyon* zich in de zee. De goden, ontroerd door deze ultieme liefdesuiting veranderden de in de dood verenigde geliefden in ijsvogels. Bovendien zorgden de goden voor een twee weken durende periode rond midwinter waarin de golven van de zee tot rust kwamen, zodat de ijsvogels rustig midden op zee hun jongen ter wereld konden brengen. Later kwam *Halcyon* weer samen met haar zes gezusters, toen zij als een onderdeel van de sterrengroep de Pleiaden, het Zevengesternte, aan de hemel werd geplaatst.

Ijzervogel

Hoe wij aan de naam ijsvogel komen is niet zo duidelijk. Sommigen beweren dat ijsvogel mogelijk verwijst naar Ijzervogel. Waarbij ijzer zou verwijzen naar de staalblauwe kleur. Anderen denken dat het te maken heeft met het feit dat in de winter als het vriest, de ijsvogels ijsvrije plekken zoals wakken opzoeken om daar nog visjes te kunnen vangen. Als je in een strenge winter een ijsvogel wil zien, moet je dus bij een wak in het ijs zijn. De naam ijsvogel vinden we ook terug in de Duitse taal. Bij onze oosterburen heet hij Eisvogel. De Engelsen noemen hem Kingfisher en dat verwijst dus naar zijn manier om zijn voedsel te bemachtigen. In Frankrijk heet hij Martin-pêcheur. Hetgeen letterlijk vertaald Maartensvisser betekent. De vogel is in Frankrijk en ook in Spanje en Italië, waar gelijkkluidende namen voor de ijsvogel gebruikt worden, gewijd aan Sint Martinus. Van deze heilige gaat het verhaal dat hij bij het zien van een arme bedelaar, die rilde van de kou, met zijn zwaard zijn wijde mantel doormidden sneed en de helft aan de man afstond. De ijsvogel heeft ook twee kleuren, blauw op de achterkant en oranje van voren. Hierin zagen de godsvruchtige Middeleeuwers de gedeelde mantel van Sint Martinus.

Wallacea

Het mag verbazen dat er in ons werelddeel maar één soort ijsvogel voorkomt. Het merendeel van de 92 soorten komt voor in Oostelijk Indonesië (Wallacea), Australië en de eilanden in het westelijk deel van de Stille Oceaan. Verder zijn Zuid-oost Azië en Afrika ook rijk aan soorten. In Noord-Amerika komt slechts één soort voor, de bandijsvogel (*Ceryle alcyon*). Deze vogel net zo groot als een kauw en hoofdzakelijk licht blauwgrijs en wit gekleurd, duslang niet

zo kleurig als onze ijsvogel. Maar heel zelden komt deze vogel als dwaalgast naar Europa. In ons land is hij slechts één keer aangetroffen. Dat was in 1899 bij Rheden. De vogel is "bemachtigd" en opgezet. Helaas is dit unieke exemplaar bij een bombardement in 1940 verloren gegaan. Van de opgezette vogel is alleen nog een foto bewaard gebleven. Verder naar het zuiden van de Nieuwe Wereld, in Zuid Amerika, komen nog vijf andere soorten ijsvogels voor. Om andere soorten ijsvogels te zien zal je dus buiten ons eigen werelddeel moeten kijken. De dichtstbijzijnde plek voor die waarnemingen is Turkije. Hier komen de smyrnaijsvogel een grote, prachtig gekleurde soort, en de bonte ijsvogel, die het alleen met zwart en wit moet doen, voor. Afbeeldingen van deze twee Europese "grensgevallen" en de bandijsvogel kun je opzoeken in de ANWB Vogelgids van Europa van Mullarney c.s.

Nieuws van het bestuur

Nieuwjaarsbijeenkomst

Zoals inmiddels gebruikelijk hebben we ook dit jaar in de eerste week van januari een gezellige avond gehad in de Ketelvink. Er was een lekkere opkomst en er werd flink bijgepraat. Iedere aanwezige kreeg een presentje in de vorm van een spaarlamp, om zo ook daadwerkelijk iets aan besparing te kunnen doen. Een aantal daarvan werden onmiddellijk aan de club teruggestronken, want wat bleek: we hadden zelf alleen nog maar van die energievretende bolletjes in ons clubhuis!

Werken in het griend

Leerlingen van groep 8 van het primair onderwijs in Culemborg zijn vanuit het Steunpunt NME uitgenodigd mee te werken met het kappen van het griend aan de Holderweg. Veel vrijwilligers van de NVWC ondersteunen dit project door een groepje leerlingen te begeleiden of aan een onderdeel van die ochtend mee te werken.

Voor inwoners van Culemborg is het mogelijk om op zaterdag 23 februari de handen uit de mouwen te steken. Voor het knotten kunt u zich samen met uw (klein)kind van minimaal 10 jaar van tevoren aanmelden voor een uurtje in de natuur tussen 10.00 en 15.00 uur op natuurfest @culemborg.nl. Het bakken van een broodje en een kop warme chocomel zijn vaste onderdelen.

Ondertekening convenant

Voorafgaand aan het onderhoud van het griend door leerlingen van de bovenbouw vindt aan de Holderweg op maandag 18 februari om 9.00 uur de ondertekening plaats van het samenwerkingsconvenant Duurzaam Rivierenland. Wethouder R. Geertzen namens de gemeente en vertegenwoordigers van de NVWC, Stichting Caetshage, Stichting EVA en Stichting Duurzaam Rivierenland geven in dit convenant hun samenwerking op het gebied van Natuur- en Milieu Educatie (NME) aan. Met deze ondertekening is weer een mijlpaal bereikt. Tijdens de NVWC-ledenvergadering van afgelopen december zijn ideeën voor samenwerking op papier gezet en in de periode daarna door het Steunpunt NME verder uitgewerkt. Waar we in ieder geval mee aan het werk gaan, is een website: www.groenebetuwe.nl en een vaste rubriek, de groene agenda in de plaatselijke en regionale kranten. Kars Veling vertegenwoordigt de NVWC in dit samenwerkingsverband.

Hemelvaartskamp nu najaarsweekend

Dit jaar valt Hemelvaartsdag gelijk met de meivakantie. Voor veel mensen een moment om er even op uit te trekken. Reden voor het bestuur om het kamp in mei niet verder uit te werken. Gezien de reacties in de enquêtes scoorde een weekend weg ook heel goed. Enkele bestuursleden zijn met de voorbereiding van een weekendkamp op 29, 30 en 31 augustus in de omgeving bezig. In de komende Hak-al kunt u daar meer over lezen.

Nieuwe-ledenavond

Woensdag 16 april is de avond voor nieuwe leden. Leden die in de afgelopen periode nieuw zijn binnengekomen ontvangen een uitnodiging. Leden van de afgelopen drie jaar die op hun nieuwe ledenavond verhinderd waren, zijn ook van harte welkom. Op de avond staat kennismaken met de natuur in Culemborg en omgeving centraal. De vereniging draait op allerlei werkgroepen. Vertegenwoordigers van die werkgroepen laten u kennismaken met hun werk. Van harte aanbevolen.

Kandidaten voor het bestuur

Conradine de Reus en Daniël Beuker hebben aangegeven met hun bestuurswerk te willen stoppen. Zou u graag zelf ons komen versterken of mocht u iemand weten die het leuk vindt om in het bestuur te komen, geeft u dat dan even door aan bestuur@nvwc.nl of bel met de voorzitter Kars Veling tel. 0345-531689.

Slapende grutto's

TUSSEN LEK EN LINGE

door Peter van Horsen

In het vroege voorjaar van 2005 werd een groep van circa 500 grutto's ontdekt in het onder water gelopen deel van het natuurgebied 'De Regulieren'. Omdat zulke groepen grutto's tegenwoordig uitzonderlijk zijn en het erop leek dat de vogels de locatie als slaappleaats gingen gebruiken, is meteen gestart met het wekelijks bezoeken en tellen van de slaappleaats.

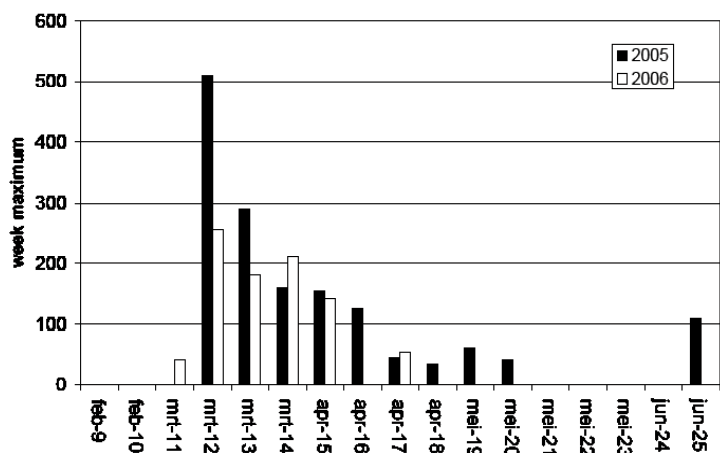
De grote aantallen grutto's (en andere vogels) en de aangedikte verhalen over schitterende zonsondergangen wekten in korte tijd zoveel enthousiasme op bij andere NVWC-leden dat er al snel een redelijk compleet beeld van de aantallen overnachtende grutto's werd verkregen. Het enthousiasme was zelfs zo groot dat er meteen voor het volgende seizoen een compleet telschema werd opgezet om de hele telling te herhalen. In deze bijdrage worden de gegevens van deze twee telseizoenen samengevat.

Weinig vaste slaappleaas

Tussen aankomst vanuit Afrika en start van het broedseizoen hebben grutto's de gewoonte om in groepen op vaste plekken te overnachten (Beintema et al. 1995). Vaak zijn natte plekken waar het water kniehoog (voor de grutto dan) staat. Ondergelopen uiterwaarden, plas-dras weilanden en andere ondiepe wateren kunnen als slaappleaats fungeren. In het werkgebied van de NVWC zijn weinig 'vaste' slaappleaatsen van grutto's. In de Steenwaard is een slaappleaats die regelmatig door grutto's en ook andere steltlopers, zoals wulpen, gebruikt wordt; in elk geval in de periode 1998-2000 (eigen waarnemingen). Ook in de Regulieren is van oudsher een slaappleaats van grutto's (mededeling opzichter Geldersch Landschap).

De tellingen

De slaappleaatsstellingen begonnen 1,5 uur voor zonsondergang. Alle grutto's die dan al ter plaatse waren werden geteld en van alle invliegende vogels werden richting en aantal genoteerd per 5 minuten. Ook van doervliegende vogels werd de richting waarin de vogels doervlogen genoteerd. Richtingen werden genoteerd in acht windroosrichtingen (N, NO, O, ZO, Z, ZW, W, NW). Vaak kwamen vogels nog tot in het donker aan. Vanaf eind februari/begin maart tot begin mei werd eens per week een telling uitgevoerd. Praktisch alle actieve leden van de vogelwerkgroep hebben één of meerdere keren een telling uitgevoerd. In het seizoen 2006 bleek al snel dat de grutto's een slaappleaats verkozen in een uiterwaard van de Lek in de Beusichemsche Waard (bij de Koornkade). Deze slaappleaats is vervolgens ook geteld.

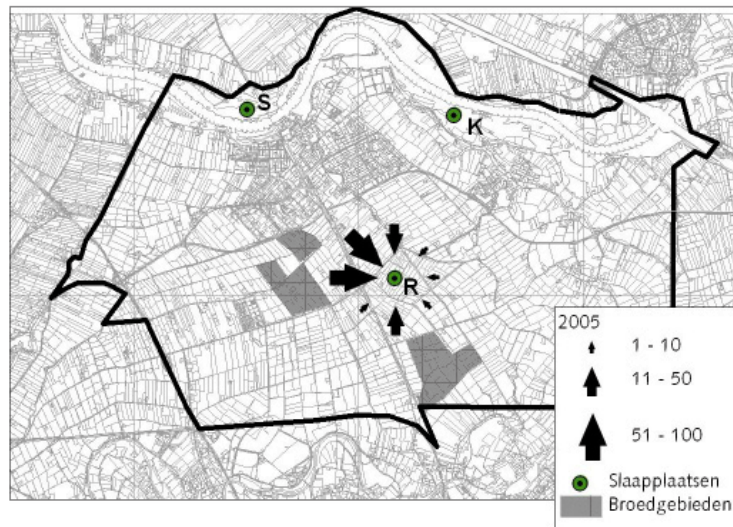

Figuur 1. Wekelijkse maximale aantallen grutto's op slaappleaatsen in de Regulieren en langs de Lek in de seizoenen 2005 en 2006. Onder de maanden staan de weeknummers.

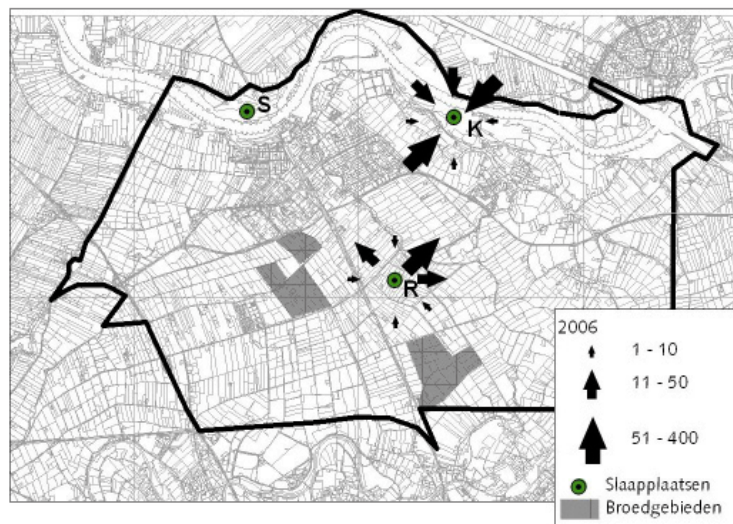
Resultaten

Wekelijkse maximale aantallen grutto's op de slaappleatsen lagen tussen 510 en 34 in het seizoen 2005 en tussen 255 en 53 in het seizoen 2006. Van seizoen 2006 zijn de wekelijkse maxima van de slaappleatsen (Regulieren en Koornkade) gecombineerd weergegeven.

Het was al snel duidelijk dat aantallen arriverende grutto's per aanvliegerichting enorm varieerden. Gesommeerd per seizoen en locatie zijn van alle vogels waarvan de aan-(of weg-)vliegerichting bepaald kon worden windrooskaarten gemaakt (figuur 2 a en b). Dit leverde voor het seizoen 2005 een patroon op waarbij de hoofdaanvliegerichting W en NW was en er vanuit N- en Z-richting kleinere aantallen grutto's op de slaappleats aankwamen. In het seizoen 2006 was een ander beeld te zien. De slaappleats in de Regulieren werd door veel vogels wel gecontroleerd waarna er vervolgens door werd gevlogen in de richtingen NW, NO en O. De windrooskaart van de slaappleats in de Koornkade laat een patroon zien van invliegende vogels vanuit ZW en NO en met kleinere aantallen grutto's uit N en NW.

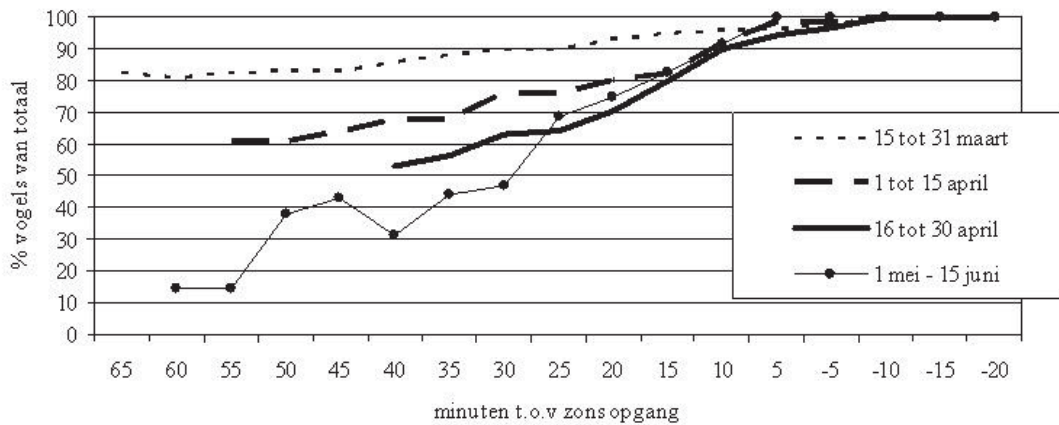

Figuur 2a. Windrooskaart van het seizoen 2005. Alle vogels zijn gesommeerd per invliegerichting. De pijlgrootte geeft de aantalsklassen weer. Lichtgrijs gearceerd de broedgebieden van grutto's in het seizoen 2005. Slaappleats zijn weergegeven met een cirkel met stip erin, S=Steenwaard, K=Koornkade en R = de Regulieren.

Figuur 2b Windrooskaart van het seizoen 2006. Alle vogels zijn gesommeerd per invliegerichting. De pijlgrootte geeft de aantalsklassen weer. Lichtgrijs gearceerd de broedgebieden van grutto's in het seizoen 2005. Slaappleats zijn weergegeven met een cirkel met stip erin, S=Steenwaard, K=Koornkade en R = de Regulieren

In figuur 3 staan voor het seizoen 2005 de aankomsttijden van grutto's t.o.v. zonsondergang uitgezet. Grutto's lijken later in het voorjaar steeds later (ten opzichte van zonsondergang) op de slaappleats te arriveren. Zo is in de periode 15-31 maart een half uur voor zonsondergang al 90% van de uiteindelijke overnachtende grutto's op de slaappleats aanwezig, terwijl dit in de tweede helft van april is afgenomen tot ca 60% van de uiteindelijk overnachtende grutto's. In mei en juni is dit percentage tot onder de 50% gedaald.

Figuur 3. Aankomsttijden van grutto's in de Regulieren in seizoen 2005. Gemiddeld percentage van totaal aantal overnachtende grutto's ten opzichte van zonsondergang.

Interpretatie

De aantallen overnachtende grutto's die in beide seizoenen in het werkgebied geteld zijn, liggen in dezelfde ordegrootte. Opvallend is de snelle afname van de maximale aantallen op de slaappleats na de 2e/3e week van maart tot de 2e/3e week van april. In het seizoen 2005 zijn de laatste 2 weken van maart ook maximaal 3 en 5 IJslandse grutto's op de slaappleats geteld. Alles wijst erop dat er eind maart begin april grote aantallen grutto's op doortrek de uiterwaarden en ondergelopen weilanden aandoen om daarna in rap tempo naar hun broedgebieden te vertrekken (Beintema et al. 1995, Gerritsen, 1990, Sierdsma, 1997). De aanvliegrichtingen in het seizoen 2005 lijken redelijk goed te koppelen aan bekende broedgebieden van Grutto's in het werkgebied. De aantallen broedparen in 2005 (circa 35 ten W/NW van de Regulieren en circa 15 ten Z van de Regulieren, mondelinge mededeling D. Groenendijk, Agrarische Natuurvereniging) resulteren in circa 100 lokale vogels. De geleidelijke afname op de slaappleats van het aantal vogels na half april zou verklaard kunnen worden doordat een van beide partners op het nest (of de nestlocatie) overnacht en de ander nog steeds gebruik maakt van een gezamenlijke slaappleats (Beintema et al. 1995). Deze sterkere territoriumbinding zou ook een verklaring kunnen zijn voor de (relatief) steeds latere aankomsttijd op de slaappleats.

Verschillen 2005-2006

In het seizoen 2006 was dit patroon echter rigoureuus anders. Grutto's arriveerden wel in de Regulieren maar

vlogen na roepend enige rondjes te hebben gedraaid 'als

een speer' door in de richting NO. De aanvliegrichting van de slaappleats op de Koornkade sluit hier verrassend goed bij aan. Opvallend is dat daar ook veel vogels uit het NO binnen kwamen vliegen. Dit zijn mogelijk grutto's die broedden ten noorden van de Lek. In het seizoen 2006 zijn de tellingen vanaf half april gestaakt wegens gebrek aan grutto's op de slaappleats. Waarom zijn de verschillen tussen de beide jaren zo groot? Het waterpeil in de Regulieren was in beide jaren ogenschijnlijk even hoog, hoewel in 2006 het peil vanaf half april wat lager was (eigen waarnemingen). In beide winters viel evenveel neerslag; de neerslagsom van de maanden januari, februari en maart was althans vrijwel gelijk. Er is wel een verschil te vinden in de overstromingsfrequentie van de uiterwaarden van de Lek. Hoewel de Lekpeilen gereguleerd worden door middel van stuwen bij Hagestein en

Maurik, vinden er in het voorjaar regelmatig overstromingen plaats. In 2005 vonden inundaties (peil hoger dan 40 cm boven normaal) plaats in week 5 en week 8 (eind januari eind februari), in 2006 vonden inundaties plaats in week 11, 13, van 15 - 17 en in week 22 -23 (in maart, april en eind mei) (gegevens van www.waterbase.nl, locatie Culemborg brug). In 2005 waren er na de aankomsttijd van de grutto's (begin maart) dus geen overstroomde uiterwaarden, terwijl in 2006 de uiterwaarden vanaf begin maart bijna continu plasdras hebben gestaan. Klaarblijkelijk verkiezen grutto's bij vergelijkbare natte omstandigheden slaappleatsen in de uiterwaarden boven een binnendijkse slaappleats.

Nawoord

Bij het schrijven van dit artikel (eind januari) liggen de Regulieren er al weer 'gruttoklaar' bij. Heb je komende weken een uurtje over, ga dan zeker eens kijken of er ergens langs de Lek of in de Regulieren grutto's zitten. De waarnemingen (aantallen) kunnen dan uiteraard naar waarneming@NVWC.nl. Het moge duidelijk zijn dat deze gegevens bijzonder waardevol zijn, omdat we zo steeds meer te weten komen over het wel en wee van deze Rode Lijst-soort in onze regio.

Dank aan alle tellers: Marcel Kok, Ingrid Hille Ris Lambers, Ruud Post, Louis van Oort, Yvonne Gasau, Paul van Veen, Daniël Beuker, Gerrit Jan Klop, Jouke Altenburg.

Literatuur:

- Beintema, A., O. Moedt & D. Ellinger,** 1995, Ecologische Atlas van de Nederlandse Weidevogels. Schuyt & Co, Haarlem.
Gerritsen, G. J., 1990, Slaappleatsen van Grutto *Limosa limosa* in Nederland in 1984-1985.
Sierdsma, H., 1997, Slaappleatsen van Grutto's in Midden-Gelderland in 1997. Vlerk, maart 1998.

Foto's Ruud Post

Grutto's gearriveerd voor de nacht (Koornkade)

LEZING **vrijdag 14 maart**

VOGELS IN HET DAK VAN EUROPA

Plaats: Ketelvink
Middelcoopstraat 1A
Culemborg (achter het winkelcentrum Chopinplein)
Aanvang: 20.00 uur
Zaal open: vanaf 19.30 uur, voor een
kopje koffie vooraf
Toegang: gratis

"Er heerst een diepe stilte in Lapland, een stilte die slechts nu en dan wordt verbroken dan benadrukt door het zachte suizen van de wind of het fluisteren van verre wateren."

R.P. Lister/a journey in Lap-land

Of de roep van een der broedende steltlopers.

E.A.J. Opperman/Finland 1997.

Rust, ruimte, bossen, meren en de middernachtzon. Enkele steekwoorden van een avond die we gaan beleven over het noorden van Finland en een gedeelte van Noorwegen, ook wel samen te vatten als "Het dak van Europa".

Een avond waarin we gaan proberen in de grote leegte van het hoge noorden een ander beeld te krijgen van de bij ons doortrekkende steltlo-pers. Waarin we gaan proberen in de uitgestrektheid van de bossen die vogels te (laten) zien, die uiterste weersomstandigheden trotseren, en die elders in Europa niet of slechts bij hoge uitzondering gezien worden. Natuurlijk is Finland het land van de uilen, en soorten als laplanduil, oeraluil en sperweruil zullen dus ook niet ontbreken.

De bossen in het oosten van Finland zijn de plekken om de "noordelijke zangvogels" waar te nemen. De meest bekende, de taigagaai en de bruinkopmees, zijn soorten waarvoor je echt naar "het dak van Europa" moet. Andere broedvogels, zoals de noordse boszanger en de grauwe fitis worden nog wel eens een keer in Nederland waargenomen.

Mijn reizen naar Finland heb ik vaak gecombineerd met het gebied rond de Varangerfjord in Noorwegen. De combinatie maakt het mogelijk om in twee weken tijd meer dan 200 soorten waar te nemen. En dat in een streek waar je dat niet direct zo verwachten. Een hoogtepunt van het bezoek aan de Varangerfjord, behoudens het prachtige landschap, is het bezoek aan het vogeleiland Hornoya, waar duizenden zeevogels van dichtbij

bewonderd en gefotografeerd kunnen worden. Nu kleven aan een reis naar Finland wel wat negatieve denkbeelden. Het is er duur, er zijn veel muggen en vooral: "de vogels zijn moeilijk te vinden in hun uitgestrekte biotoop". Ik zal proberen u een handvat te geven om een aantal van de denkbeelden in het juiste perspectief te plaatsen.

Naast het adembenemende landschap, het mooie licht en de spectaculaire vogelsoorten, nemen we vanavond ook plaats in een berenhut. Dit biedt een mogelijkheid om de in Europa zo zeldzaam wordende bruine beer te kunnen waarnemen.

Kortom een avond naar het dak van Europa die u niet mag missen, en dit in een multimediale vertoning. Dia's en filmbeelden dus.

Ed Opperman is regelmatig in het hoge noorden geweest en kan er buitengewoon enthousiast over vertellen.

UITNODIGING

JAARVERGADERING

Plaats: Ketelvink
Middelcoopstraat 1A
Culemborg (achter het winkelcentrum Chopinplein)
Aanvang: 20.00 uur
Zaal open: vanaf 19.30 uur, voor een
kopje koffie vooraf
Toegang: gratis

31 maart

Hierbij nodigen we u van harte uit voor de jaarvergadering van de NVWC op maandag 31 maart a.s. Na het officiële deel zal Annette van Berkel twee buitengewoon boeiende films vertonen met unieke beelden. De film over het intieme leven van dagvlinders en de film over het leven en werk van libellen zal ze live van commentaar voorzien.

Agenda:

1. Opening en mededelingen
2. Verslag vorige vergadering (26 maart 2007)
3. Financieel jaarverslag 2007
4. Verslag kascommissie en benoeming nieuwe kascommissie
5. Begroting verenigingsjaar 2008
6. Bestuursverkiezing

Aftredend en niet herkiesbaar:

- ▶ Daniël Beuker &
- ▶ Conradine de Reus

Nieuwe kandidaten kunnen zich tot een kwartier voor aanvang van de vergadering opgeven bij Kars Veling.
Benoeming nieuwe bestuursleden

7. Rondvraag

PAUZE

Twee unieke films live van commentaar voorzien door Annette van Berkel

- 'Het intieme leven van dagvlinders'
- 'Libellen: leven en werk'

Sluiting

Na afloop van de jaarvergadering is er een hapje en een drankje

We rekenen op uw komst,

Het bestuur

Verslag NVWC-Jaarvergadering

26 maart 2007

(concept)

Aanwezig: 25 leden

Kars Veling (vz), Yme Jan Bosma, Daniël Beuker, Yvonne Gasau, Mike van der Linden, Gonda Baard (verslag) vanuit het bestuur.

Jouke Altenburg, Annette van Berkel, Theo Boudewijn, Corry Broekhuizen, Paul van Buchem, dhr. Folmer, Nel Geleedst, Rob van de Haterd, Arie Huijgen, Adrie Kievit, Leo van der Kooij, mw. Sitske Meijers, Ruud Post en Anouk, Wim Rubers, Ank en Jaap Schots, Jilles Verdouw, Yvonne van de Vissersdijk.

Afwezig met kennisgeving:

Saskia Janssen, Wim Kievit, Margreet de Nie, Conradine de Reus, Wil te Stroete en Harry van de Warenburg.

1. Opening/mededelingen

Kars opent de vergadering en heet iedereen welkom. Degenen die zich hebben afgemeld, worden genoemd.

Kars deelt nog mee dat hij vanuit de NVWC op 19 maart jl. het samenwerkingsconvenant met de gemeente heeft ondertekend en de wethouders

H. Wichgers en R. Geertzen dit gedaan hebben vanuit de gemeente. Daarmee is de samenwerking geformaliseerd.

2. Verslag van de vorige vergadering

(27-03-06)

Het verslag is als bijlage met de jaarstukken meegezonden. Er zijn geen op- of aanmerkingen. Met dank aan de secretaris wordt het verslag vastgesteld.

3. Financieel jaarverslag 2006

Met het jaarverslag is het beknopte financiële jaarverslag verzonden. Het uitgebreide financiële jaarverslag is aan de aanwezigen ter hand gesteld. De verzorgde uitvoering is opnieuw met dank aan Ruud Post.

Yme Jan licht het jaarverslag -dat bestaat uit een exploitatierekening 2006, de balans 2006 en de begroting 2007- toe.

In 2006 is afgesloten met een overschot. Dit is te danken aan incidentele inkomsten omdat de onkosten van de Hak-al minder waren dan begroot, een bijdrage van Stichting Zomerfeesten en een bijdrage voor het werk van de nestkastenwerkgroep voor het timmeren van nestkasten in Lanxmeer. Tot slot is in 2006 opnieuw het aantal

leden toegenomen en hebben de leden gehoor gegeven aan de actie 'sponsor een nestkast/een knotboom'. In verband met de verhoging van de portokosten zou voor 2008 een contributieverhoging, voor leden die de Hak-al per post ontvangen, het gevolg kunnen zijn (agendapunt jaarvergadering).

In 2006 heeft de NVWC voorzichtig een stap gezet richting een groene bank (Triodos). De post legaat zal in de komende periode besteed worden aan de vogelkijkhut Beusichemsedijk en het Libellenboekje.

Voor de begroting van 2007 staat de aanschaf van fiet-senklemmen + beugel i.v.m. de veiligheid op de rol.

Ruud Post informeert naar de argumenten om naar de (duurdere) Triodosbank over te stappen. Deze bank investeert in duurzame beleggingen. De meerkosten zijn meegewogen in die keuze.

Ruud informeert naar de wijze van betaling, per brief/ per acceptgiro? Voorgesteld wordt om een werkgroepje te formeren die alle positieve- en negatieve kanten wil onderzoeken en voor de volgende jaarvergadering met een voorstel komt.

Nel Geleedst denkt dat de extra gift zonder acceptgiro minder snel gegeven zal worden. Iedereen kan opmerkingen/suggesties over dit onderwerp kwijt bij Yme Jan of bij Gonda.

4. Verslag kascommissie/benoeming nieuwe Cie

De kascommissie, bestaande uit Yvonne van de Vissersdijk en Eric Schuurman, heeft de boeken nagekeken en alles keurig in orde bevonden. Zij stelt dan ook voor om de penningmeester decharge te verlenen.

Voor de nieuwe kascommissie stellen zich Eric Schuurman en Leo van der Kooij beschikbaar. Kars bedankt de kascommissie voor haar werkzaamheden.

5. Begroting 2007

De begroting laat een tekort zien van € 2.750,-. Met de ervaring uit voorgaande jaren geen reden tot ongerustheid.

Jouke Altenburg geeft aan dat hij de periode (2 jaar) erg lang vindt voordat een niet betalend lid afgevoerd wordt. In de praktijk is het na 1 1/2 jaar. Er komen nog suggesties binnen voor snellere procedures en niet betalende leden na 1 jaar van de Hak-al lijsten af te halen. Via brief of belletje ze wel een herkansing geven.

Leo geeft nog aan dat bij het nestkastenproject nog wel kosten gemaakt moeten worden voor de torenvalkkast en voor het ooievaarsnest.

6. Bestuursverkiezing

Er zijn drie bestuursleden die aangegeven hebben het bestuur te willen verlaten. Margreet de Nie en Mike van der Linden sluiten daarmee een periode van drie jaar af. Yvonne van Gasau wil na een jaar weg. Gonda Baard is aftredend en herkiesbaar.

Tot onze vreugde zijn er drie kandidaten gevonden die in het bestuur zitting willen nemen. Tegen Paul van Buchem (aanwezig) en Saskia Janssen en Conradine de Reus (beiden afwezig) zijn geen gegronde bezwaren zodat de kandidaten in het bestuur zijn benoemd.

Tegen Gonda Baard zijn evenmin bezwaren naar voren gekomen, zodat zij als secretaris van het bestuur herkozen wordt.

7. Rondvraag

1. Het Hemelvaartskamp:

Er zijn 4 betalingen voor 9-10 personen ontvangen. Helaas te weinig om het Hemelvaartskamp door te laten gaan. Het bestuur zal deze ontwikkeling onderzoeken en zich beraden over hoe verder.

2. Projectgroep NME Steunpunt.

Met het vertrek van Ingrid Hille Ris Lambers als Vogelwachtlid uit de projectgroep activiteiten van De Heuvel is er dringend een vraag naar een opvolger(ster). Iedereen die tips kan geven voor een goede kandidaat kan dit melden bij Gonda.

3. C4Real Festival 16 juni in Lanxmeer.

Binnen het NME-werk is een bredere samenwerking opgezet tussen verschillende groeperingen die met NME bezig zijn. De NVWC is een van de partners in die samenwerking. Daarom wil de NVWC actief meewerken aan het Festival door het organiseren van excursies in Lanxmeer en het beschikbaar stellen van een informatiestand over het werk van de NVWC. Kandidaten die een uurtje willen meewerken, kunnen zich bij Gonda opgeven.

4. Aanwezigen maakten zich zorgen over de Plantage. Er zijn plannen bij de gemeente om dit park aan te pakken. De NVWC zal zich inzetten voor het behoud van bomen waar vleermuizen in overwinteren.

5. Boomfeestdag/natuurwerkdag. Om veel kinderen in de natuur te laten werken, is enkele jaren terug de natuurwerkdag (grienden knotten) geïntroduceerd. Helaas is deze activiteit eruit bezuinigd. Met de nieuwe opzet voor NME bestaat de kans dat die dag in oktober weer terugkomt. De boomfeestdag wordt in maart gehouden terwijl het plantseizoen aan het eind van het jaar valt.

PAUZE

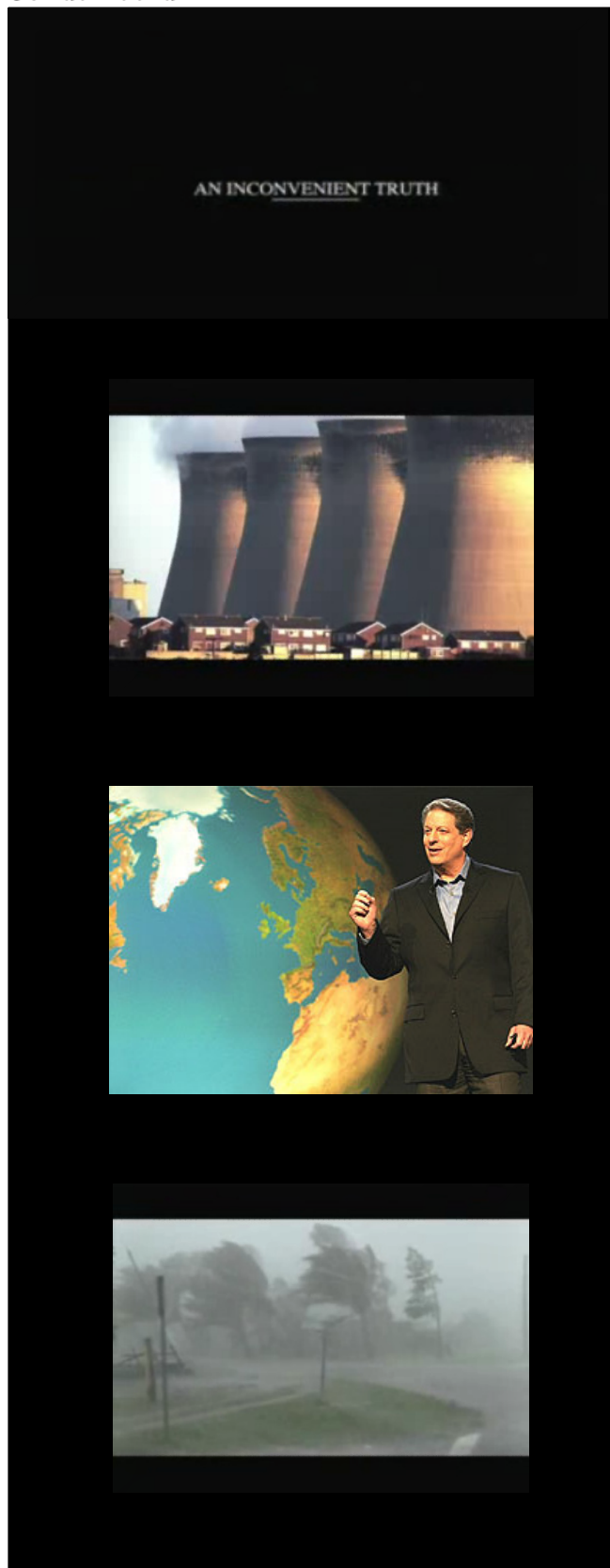
Na de pauze keken we naar de film "An inconvenient truth" van Al Gore over de gevolgen van onze manier van leven op het veranderen van het klimaat. Aan het eind van de film kwamen aanbevelingen voor gedragsverandering om de klimaatverandering te beperken.

9. Sluiting

In verband met het vertrek van Kars om 22.00uur sloot Daniël deze bijeenkomst.

Culemborg, 5 april 2007

Gonda Baard

LEZING vrijdag 18 april

WILDE ORCHIDEEËN IN NEDERLAND

Plaats: Ketelvink
Middelcoopstraat 1A
Culemborg (achter het winkelcentrum Chopinplein)
Aanvang: 20.00 uur
Zaal open: vanaf 19.30 uur, voor een
kopje koffie vooraf
Toegang: gratis

door Jos Ketelaar

In april zitten we al heerlijk in het voorjaar. Voorjaar betekent zon, warmte, vlinders en bloemen. Geen mooiere tijd dus om een lezing te hebben over de Nederlandse orchideeën. Jos Ketelaar uit Bussum is een zeer gedreven plantenman en fotograaf, die deze avond zeker zal kunnen boeien.

In Nederland is er een grote verscheidenheid aan wilde planten, echter veel soorten zijn zeldzaam geworden. Dit komt door dat de gebieden vaak klein zijn en de omstandigheden waar wilde planten kunnen groeien kritisch zijn, dit geldt ook voor orchideeën. Zo komen er in duinpannen soorten als Vleeskleurige orchis en Sturmia voor, in blauwgrasland de Rietorchis en Brede orchis en de Grote keverorchis vooral in bosranden. Op het wel erg zeldzaam geworden kalkgrasland vinden we bijvoorbeeld Hondskruid, Grote muggenorchis en Bijen orchis.

Orchideeën hebben werkelijk schitterende bloemen al kunnen ze wel heel erg klein zijn zoals bij de Kleine keverorchis en Sturmia. Ook de vorm en bestuiving is interessant, zo hebben orchideeën- bloemen geen los stuifmeel zoals bij "gewone" bloemen maar klompjes stuifmeel dit wordt pollinien genoemd.

Er komen in ons land nu nog zo'n dertig soorten orchideeën voor, veel soorten helaas alleen nog in natuurreservaten toch veelal wel toegankelijk.

Bij de orchideeën groeien ook andere soms specifieke planten, dit wordt wel de begeleidende planten genoemd, en hier door wordt dan weer het karakteristieke landschap gevormd. Tijdens deze lezing kunt u kennismaken met alle nog in Nederland voorkomende soorten met de begeleidende planten in hun oorspronkelijke groeiplaats.

Hartelijk welkom in de Ketelvink!

PLANTENEXCURSIE naar de Alblasserwaard

Zaterdag 26 april

Kees van der Vate heeft jarenlang in de Alblasserwaard gewoond en weet de mooie plekjes in dit weidse poldergebied te vinden. Hij wil ons rondleiden in de buurt van Goudriaan. Langs brede watergangen liggen daar de moerasachtige broeklanden. In het voorjaar bloeien hier duizenden zomerklokjes. Ook de gulden boterbloem, enkele vroege orchideeën en moeraskartelblad, kunnen wij hier aantreffen. Dotterbloemen sieren de slootkanten. Mochten we van dit alles nog geen genoeg krijgen, dan kunnen we wat verder rijden en de schraallanden bij de Zijdebrug onder Streefkerk bezoeken. Ook hier is op het gebied van bijzondere planten veel te genieten.

Kortom, houdt u van een prachtig echt Hollands landschap en kijkt u graag naar mooie planten in de vrije natuur, dan is deze excursie echt iets voor u. De leden van de plantenwerkgroep zorgen voor de nodige uitleg.

Vervoer: met eigen auto, voor zover er plaats is kunnen lifters meerijden.
Opgave: gewenst telefonisch of per e-mail bij Leo van der Kooij tel 0345 515450, e-mail l.p.vvanderkooij@wanadoo.nl (Ook handig om bij twijfelachtig of slecht weer iedereen te bereiken of voor de zekerheid te informeren of de excursie doorgaat.)
Meenemen: fotocamera, plantengids of flora, notitieboekje.
Kleding: laarzen aanbevolen.

Vertrek: Ketelvink
Middelcoopstraat 1A
Culemborg

Aanvang: 9.00 uur
Thuiskomst: ca. 15.00 uur

Van het bestuur

In 2007 vonden drie bestuurswijzigingen plaats. Het bestuur kwam maandelijks bij elkaar (10x). Met vertegenwoordigers in de MAR was 1 keer overleg.

Interne activiteiten

Gestart met een geslaagde nieuwjaarsbijeenkomst. Na de jaarvergadering is de film van Al Gore vertoond en organiseerde het bestuur in april een avond voor nieuwe leden (36 genodigd, ong. 20 aanwezig). In september werd voor de tweede maal een picknick in de Zump gehouden voor uiteindelijk 20 personen, met aansluitend vleermuiswaarnemingen en nachtvlinderonderzoek. In december is samen met Stichting Caetshage een ledenavond over NME gehouden, waarbij ook de organisaties waren uitgenodigd die lokaal en regionaal bij NME zijn betrokken.

Samenwerking met anderen

In juni was de NVWC present bij C4Real, een groot festijn op het Caetshaagse veld. In september is meegewerkt met bodemdiertjesonderzoek bij de oogstmarkt van de stadsboerderij en tijdens de week van de vooruitgang zijn excursies gegeven in de Baarsewaard. Medewerking is verleend aan de Tovertuin, de hoogstamboomgaard Schoonrewoerd, de SRC met het programma 'De Fakkel' en aan een cursusavond over natuur en recreatie voor nieuwe bewoners, initiatief van de Elisabethvrouwen en voor het ROC een ochtend voor inburgerende buitenlanders.

Met de gemeente is structurele samenwerking in een convenant vastgelegd. Binnen het Steunpunt NME is een nieuw projectgroep lid aangesteld. Vrijwilligers staan klaar ter ondersteuning van de natuurfestdag 2008. Met ontwerp- en groenmedewerkers is gesproken over aanleg en (ecologisch)beheer van de openbare ruimte.

Overige activiteiten, subsidie

De voorbereidingen voor het libellenboekje en de vogelkijkhut zijn in volle gang. Vanuit diverse fondsen is subsidie aangevraagd (en verkregen) om deze werkzaamheden uit te kunnen voeren. Vanuit het Rabo duurzaamheidsfonds ontving de Vogelwacht in december een parel.

RO ontwikkelingen

Het traject m.b.t. recreatie is op de voet gevolgd. Het gebied rond de Molenkade heeft plannen herzien na overleg met de voorzitter. Het LOP is door de gemeente vastgesteld. Het bestuur is betrokken bij de uitwerking van het groenstructuurplan. Een kaart van kwetsbare gebieden is vanuit de NVWC opgesteld.

De jubilerende buurvereniging De Vijfheerenlanden ontving onze gelukwensen.

Gonda Baard

Het redactiejaar 2007

VERKORT
JAAR
VERSLAG

Voor de redactie was het jaar 2007 een tamelijk 'gewoon' jaar. Geen redactiewisselingen, geen speciale uitgaven, gewoon de gangbare vijf Hak-als, waaronder het jaarverslag. Toch veranderde er wel iets.

De druk van de Hak-al ging over in andere handen, namelijk in die van GraphiCCommunication in Culemborg, het bedrijf waarmee onze opmaker Ruud Post onlangs is begonnen. Dat hiermee 'de lijnen korter zijn geworden' moge blijken uit de verbetering in papierkwaliteit, die in de loop van het jaar is doorgevoerd.

Nog wat kleine veranderingen: er kwam één nieuwe rubriek bij, te weten 'Ja, natuurleuk!' En de vogelrubriek wordt sinds het afgelopen najaar niet meer gemaakt door Jouke Altenburg maar door Gerrit Jan Klop.

In 2007 maakte de redactie nog 'gewoon' vijf Hak-als, maar nu al weten we dat dat gaat veranderen. Zoals we in het laatste nummer van 2006 al aankondigden, gaan we voortaan tegelijkertijd met het jaarverslag ook een gewone Hak-al uitbrengen aan het begin van het voorjaar. Dat betekent dus dat er met ingang van nu zes edities per jaar uitkomen. Dat levert schrijvers en redactie wat meer werk op, maar de leden hopelijk een stuk meer plezier!

Voor de vijf Hak-als van 2007 gebruikten we 164 pagina's, slechts vier pagina's minder dan in 2006. Die 164 pagina's werden verdeeld over de volgende uitgaven:

1. Jaarverslag (36 pagina's)
2. Hak-al april (28 pagina's)
3. Hak-al juni (32 pagina's)
4. Hak-al oktober (32 pagina's)
5. Hak-al december (36 pagina's)

Louis van Oort

2007

Financieel Jaarverslag 2007

SAMENVATTING

EXPLOITATIEREKENING 2007

De rekening geeft aan welke inkomsten en uitgaven er zijn gedaan in 2007. Het eindresultaat is een overschot van 413 euro. Dit is beter dan het tekort volgens de begroting (-/2.750 euro). Dat komt onder meer door hogere contributie-inkomsten (430 euro) en overige baten (797 euro) en aan de kostenkant door lagere energiekosten (595 euro) en drukkosten van de Hak-al (633 euro). Daar staan hogere bankkosten (301 euro) en algemene kosten (328 euro) tegenover.

In 2005 was er een tekort -/471 euro en 2006 een overschot van 2.836 euro. Het overschot in 2006 kwam door een subsidie van de Stichting Zomerfeesten voor de aanschaf van een beamer plus laptop (1.500 euro), door een verzoek van de Stichting Terra Bella voor het maken van nestkasten voor de Eva-wijk (949 euro) en door een meevaller (1.109 euro).

omschrijving	2007		begroting 2007		2006	
	Debet	Credit	debet	credit	Debet	Credit
<i>Bijdragen totaal</i>		9.022,40		8.400,00		9.580,25
<i>Overige baten totaal</i>		996,53		200,00		3.224,79
<i>Rente baten totaal</i>		71,70		75,00		89,54
<i>Afschrijvingen totaal</i>	835,92		700,00		725,25	
<i>Excursie/Cursuskosten totaal</i>	20,00	198,50	0,00		0,00	
<i>Huisvestingskosten totaal</i>	2.403,66		3.000,00		2.818,36	
<i>Werkgroepen totaal</i>	538,47		1.200,00		938,73	
<i>Bestuurskosten totaal</i>	353,92		400,00		271,77	
<i>Dia- en Lezingenavonden totaal</i>	342,00		500,00		524,70	
<i>Drukwerk en Promotie totaal</i>	2.856,81		3.700,00		3.052,77	
<i>Algemene kosten totaal</i>	2.525,52		1.925,00		2.647,39	
<< Winst\Verlies >>	412,83	0,00	0,00	2.750,00	2.835,61	
TOTAAL	10.289,13	10.289,13	11.425,00	11.425,00	13.814,58	12.894,58

Relateren we deze gegevens aan het aantal betalende leden dan blijkt dat de kosten per lid 31,18 euro zijn.

omschrijving	2007		begroting 2007		2006	
	Debet	Credit	debet	credit	Debet	Credit
<i>betalende leden</i>	330		328		328	
	per lid	per lid	per lid	per lid	per lid	per lid
Bijdragen totaal		27,34		25,61		29,21
<i>Ontvangen gem. subsidies</i>		5,84		5,79		5,80
<i>Overige baten totaal</i>		3,02		0,61		9,83
<i>Rente baten totaal</i>		0,22		0,23		0,27
<i>Afschrijvingen totaal</i>	2,53		2,13		2,21	
<i>Excursie/Cursuskosten totaal</i>	0,06	0,60				
<i>Huisvestingskosten totaal</i>	7,28		9,15		8,59	
<i>Werkgroepen totaal</i>	1,63		3,66		2,86	
<i>Bestuurskosten totaal</i>	1,07		1,22		0,83	
<i>Dia- en Lezingenavonden totaal</i>	1,04		1,52		1,60	
<i>Drukwerk en Promotie totaal</i>	8,66		11,28		9,31	
<i>Kosten Hak-Al</i>	6,87		8,84		7,47	
per Hak-al	1,37				1,24	
<i>Convo's en verslagen</i>			0,91		0,82	
<i>Algemene kosten totaal</i>	7,65		5,87		8,07	
<< Winst\Verlies >>	1,25			8,38	8,65	
TOTAAL	31,18	31,18	34,83	34,83	42,12	39,31
ex winst/verlies	29,93			26,45	33,47	

De subsidie is afkomstig van de gemeente (1.902 euro) en van de Rabobank (695 euro) t.b.v. aankopen voor de knotploeg (beugelzagen en koffiekannen) en de Ketel-vink (fietsenklemmen). Van die Rabosubsidie is t.b.v. de knotploeg reeds 45 euro uitgegeven en daarom is die 45 euro geboekt op 2007 en het restant doorgeschoven naar 2008.

Deze huisvestingskosten zijn lager door de lagere energiekosten als gevolg van minder verbruik.

De kosten van het drukken van de Hak-al zijn in 2007 lager dan in 2006 door het drukken van 5 in plaats van 6 Hak-als. Elk betalend lid betaalt gemiddeld voor de Hak-al's 6,87 euro of wel 1,37 euro per Hak-al. In 2006 was dat 1,24 euro. De Hak-al en de convo's zijn de grootste kostenpost.

De bankkosten zijn hoger omdat de tariefvrije voet bij de Triodos in tegenstelling tot bij de Postbank ontbreekt. Daar staat tegenover dat de Triodos ook bij de lopende rekening rente verstrekt.

De kosten eigen producten betreffen de laatste kosten van het vervaardigen van nestkasten voor de wijk EVA. Daarmee resteert hier een bedrag van 744 euro. Van dit overschot is 949 euro ten gunste gekomen van 2006 en 204 ten laste van 2007.

De overige algemene kosten zijn in 2007 hoger door de legeskosten van 699 euro voor de bouw van een vogelobservatiehut aan de Lekdijk, in de gemeente Buren en samen met de Milieuwerkgroep Buren. Deze kosten worden betaald uit de voorziening Besteding legaat (zie bij Overige baten en bij Balans)

BALANS 2007

Bij de balans gaat het om de bezittingen en schulden van de NVWC. Het gaat om een totale waarde van 20.601 euro aan de creditzijde en 21.014 euro aan de debetzijde; in beide gevallen hoger dan in 2006.

Het vermogen van de NVWC is per 31 december 2007 5.748 euro, of wel het kapitaal per 1 januari plus het overschot van 2007. Eind 2006 was dat 5.335 euro dankzij het grote overschot in dat jaar.

Omschrijving	2007	2006
	debet	credit
vaste activa, saldo	1.744,82	2.305,74
Vorderingen	770,00	415,00
liquide middelen	18.483,90	17.752,72
Tussenrekeningen		
Vooruitbetaalde bedragen	0,00	68,50
Vooruitontvangen bedragen		715,05
Nog te ontvangen bedragen	15,81	89,25
Nog te betalen bedragen		829,28
Kapitaal per 1 januari		5.334,82
Voorzieningen		
Voorziening onderhoud		1.000,00
Voorziening Bijz. Uitgaven		1.334,45
Voorziening besteding legaat		1.224,98
Voorziening Ketelvink		10.013,12
Voorziening debiteuren		150,00
<<winst/verlies>>		412,83
TOTAAL	21.014,53	21.014,53

	2007	2006
	debet	credit
vaste activa, saldo	1.744,82	2.305,74
Vorderingen	770,00	415,00
liquide middelen	18.483,90	17.752,72
Tussenrekeningen		
Vooruitbetaalde bedragen	0,00	68,50
Vooruitontvangen bedragen		715,05
Nog te ontvangen bedragen	15,81	89,25
Nog te betalen bedragen		829,28
Kapitaal per 1 januari		5.334,82
Voorzieningen		
Voorziening onderhoud		1.000,00
Voorziening Bijz. Uitgaven		1.334,45
Voorziening besteding legaat		1.224,98
Voorziening Ketelvink		10.013,12
Voorziening debiteuren		150,00
<<winst/verlies>>		412,83
TOTAAL	21.014,53	20.631,21

De boekwaarde van de vaste activa (bezittingen als vijver, keukeninventaris, kamp-tent e.d.) is door afschrijvingen per saldo nog 1.745 euro. De actuele vervangingswaarde (bij aanschaf voor nieuwprijs) wordt geschat op plm 56.000 euro. De liquide middelen zijn gegroeid door de opbrengsten (consumpties en rente) van de Kas Ketelvink.

Voorzieningen zijn bedoeld om te verwachten toekomstige uitgaven te kunnen betalen, zoals een nieuwe motormaaier of cv-ketel. Ten opzichte van 2006 is er een toename omdat de Voorziening Ketelvink is gegroeid (zie hiervoor bij liquide middelen).

BEGROTING 2008

De exploitatierekening geeft een beeld van de inkomsten en uitgaven in 2007, de begroting van de verwachte inkomsten en uitgaven in 2008. Er wordt een verlies verwacht van 2.875 euro. Dat is ongeveer even hoog als in 2006.

Omschrijving	2007	2006
	debet	credit
vaste activa, saldo	1.744,82	2.305,74
vorderingen	770,00	415,00
liquide middelen	18.483,90	17.752,72
Tussenrekeningen		
Vooruitbetaalde bedragen	0,00	68,50
Vooruitontvangen bedragen		715,05
Nog te ontvangen bedragen	15,81	89,25
Nog te betalen bedragen		829,28
Kapitaal per 1 januari		5.334,82
Voorzieningen		
Voorziening onderhoud		1.000,00
Voorziening Bijz. Uitgaven		1.334,45
Voorziening besteding legaat		1.224,98
Voorziening Ketelvink		10.013,12
Voorziening debiteuren		150,00
<<winst/verlies>>		412,83
TOTAAL	21.014,53	21.014,53

	2007	2006
	debet	credit
vaste activa, saldo	1.744,82	2.305,74
vorderingen	770,00	415,00
liquide middelen	18.483,90	17.752,72
Tussenrekeningen		
Vooruitbetaalde bedragen	0,00	68,50
Vooruitontvangen bedragen		715,05
Nog te ontvangen bedragen	15,81	89,25
Nog te betalen bedragen		829,28
Kapitaal per 1 januari		5.334,82
Voorzieningen		
Voorziening onderhoud		1.000,00
Voorziening Bijz. Uitgaven		1.334,45
Voorziening besteding legaat		1.224,98
Voorziening Ketelvink		10.013,12
Voorziening debiteuren		150,00
<<winst/verlies>>		412,83
TOTAAL	21.014,53	20.631,21

De belangrijkste afwijkingen t.o.v. de begroting 2007 zijn: De bijdragen zullen hoger zijn omdat er meer subsidiegelden worden verwacht door de nog te ontvangen bedragen van De RaboParel (vogelobservatiehut), van de

gemeente en van het Prins Bernhardcultuurfonds (PCBF) (beide Libellenboekje) en omdat het restant van de Rabosubsidie voor de aanschaf van fietsklemmen bij de Ketelvink) wordt doorgeschoven vanuit 2007.

De huisvestingskosten zullen lager zijn door lagere elektrakosten en de drukwerk-kosten lager gezien de lagere lasten in 2007.

De algemene kosten zullen beduidend hoger zijn omdat de hogere kosten van de eigen producten worden verwacht vanwege het bouwen van de vogelobservatiehut en het uitbrengen van het Libellenboekje.

Kanttekening daarbij is dat, zoals bij de opsomming al is aangegeven, het merendeel van de kosten van de eigen producten zal worden betaald uit subsidies.

LEDEN 2007

Het aantal "gewone" leden is 331. Sinds 2002 is er sprake van een doorgaande maar afvlakkende groei.

	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Betalende leden						
<i>Lid</i>	320	318	304	293	288	283
<i>Abonnee Vogeljaar</i>	10	10	10	10	10	10
<i>Erelid</i>	1	2	2	2	2	2
<i>subtotaal</i>	331	330	316	305	300	295
Niet betalende leden						
<i>Pr-lid</i>	54	55	54	38	34	33
<i>Jeuglid</i>	11	18	15	9	10	8
totaal	396	403	385	352	344	336

De niet-betalende leden zijn PR-leden als collega-verenigingen, bibliotheek, gemeente, huisartsen, kranten enz. en de jeugdleden. De PR-leden krijgen vanwege de promotie van de NVWC een gratis Hak-al krijgen. De jeugdgroep is opgericht om basisschoolleerlingen dichter bij de natuur te brengen.

Januari 2008

Yme Jan Bosma

Penningmeester

Natuur- en VogelWacht Culemborg

Een uitgebreider Financieel Jaarverslag zal op de Jaarvergadering beschikbaar zijn. Indien gewenst kunt u bij de penningmeester en via de website www.nvwc.nl deze versie ook (digitaal) opvragen.

Insectenwerkgroep

Door het warme voorjaar lieten de vlinders en libellen zich in 2007 al vroeg zien. Vanaf de sombere, natte julimaand waren de aantallen echter veel lager dan normaal. Er werden drie nieuwe libellensoorten gemeld: de bruine korenbout, de vuurlibel en de tengere grasjuffer. Voor het eerst werd voortplanting van de vroege glazenmaker vastgesteld. De Noordse witsnuitlibel, nieuweling van 2006, liet zich ook weer zien. Het groentje was de nieuwe vlindersoort van 2007.

Monitoren

De libellenroutes werden goed gelopen in 2007. Door de sterke verruiging zijn de routes in de Baarsewaard nauwelijks meer begaanbaar, terwijl in de Zump dichtgroei het aantal libellen beperkt. De route in het Tichelterrein is uitgebreid en in de Regulieren is een nieuwe route gelegd om te onderzoeken of de groene glazenmaker zich hier gaat vestigen. De vlinderroutes zijn in 2007 ook goed gelopen. In de Regulieren werd een recordaantal van meer dan duizend bruine zandoogjes geteld. Ze vlogen in grote wolken langs de route en in de omliggende weilanden.

Inventariseren

Als resultaat van de vuurjufferactie is een goed beeld verkregen van de verspreiding van deze libel in het werkgebied van de NVWC. De werkgroep heeft in 2007 veel werk gemaakt van 'nachtvlinders'. In totaal werd zes keer in het Tichelterrein geïnventariseerd, waarbij meer dan honderd soorten nachtvlinders gezien zijn, en één keer in de Zump. De nationale nachtvlindernacht werd gehouden in de Plantage. Hier konden 25 belangstellenden dertien soorten nachtvlinders noteren.

Werkgroepsactiviteiten

In februari is gezocht naar eieren van de sleedoornpage: er werd één ei gevonden bij Wijk bij Duurstede. Veel libellen werden gezien tijdens excursie naar de Kampina op een stralende dag in mei. De zoektocht naar rivierrombouten op 23 juni leverde geen enkel exemplaar op. Wel werd er een greppelsprinkhaan gezien. Een geplande sprinkhanenexcursie in september werd wegens slecht weer afgelast. In november werd bij het Drongelens kanaal bij Vlijmen gezocht naar eitjes van de bruine eikenpage, helaas zonder positief resultaat.

Excursies en Green Rangers

De insectenwerkgroep organiseerde tweemaal een combi introductieavond/excursie, eenmaal over dagvlinders en eenmaal over nachtvlinders. Driemaal werd een activiteit van de Green Rangers door een lid van de Insectenwerkgroep begeleid: waterdierpjes, nachtvlinders en spinnen.

Vlindervakantiefoto/diaopnaambrengavond

Veel insecten werden op deze traditionele decemberavond op naam gebracht en daarnaast werden mooie foto's van kevers, vlinders en ook andere organismen getoond.

Namens de werkgroep

Margreet de Nie

2007

Werkgroep Wintervoedering Vogels

Het weer heeft uiteraard een grote invloed op de werkzaamheden van de werkgroep en is in dit opzicht bepalend. Het jaar 2007 was samen met verleden jaar het warmste jaar sinds het begin van de regelmatige waarnemingen in 1706. De opwarming van het Nederlandse klimaat zet hiermee onverminderd door. (bron: KNMI)

Wintervoedering

Al Gore heeft het de wereld duidelijk gemaakt met zijn An Inconvenient Truth. Het is ernstig mis met ons klimaat. De gevolgen van de klimaatverandering hebben ook hun effecten op de winters, zodat ook dit jaar (2007) geen wintervoedering noodzakelijk bleek.

Opvang

Ook dit jaar zijn er weer vogels opgevangen (zie tabel). Al jaren werkt de werkgroep samen met de gemeente en dierenambulance Vianen. Het is wel zo dat debevolking van Culemborg regelmatig de hulp van de dierenambulance inroept.

datum	vindplaats	soort	leeftijd	resultaat
8-jun	Lanxmeersestr 12	wilde eend	juveniel	Dood na 4 dagen
11-jun	Hamseweg 12	uil (onbepaald)	juveniel	Utrecht
9-jul	Weidsteeg 66	turkse tortel	juveniel	Na herstel, teruggezet
17-aug	Linnaeuslaan 47	turkse tortel	adult	Na herstel teruggezet

2008

Om het draaiboek betrouwbaar te behouden, is van belang dit jaarlijks te blijven schouwen. Mede door de inspanningen van Harry van de Warenburg en Frans Waroux kunnen wij beschikken over een betrouwbaar draaiboek.

Ook dit jaar wil ik, mede namens de leden van de werkgroep, Tiny, Vincent en Anouk Post hartelijk bedanken voor het opvangen en tussentijds verzorgen van de beesten tijdens mijn afwezigheid.

Namens de werkgroep
Ruud Post

Vogelwerkgroep

In 2007 werden door de vogelwerkgroep met daarbij de nestkastenwerkgroep weer verschillende activiteiten ondernomen. In tegenstelling tot voorgaande jaren ontbrak een gezamenlijke activiteit, zoals het inventariseren van een groter gebied of het tellen van grutto's op slaappleatsen. Hieronder worden de verschillende activiteiten kort besproken. Het uitgebreide jaarverslag is op de jaarvergadering uitgedeeld.

Nestkasten

De nestkastenwerkgroep heeft een succesvol jaar achter de rug, waarin men erin slaagde om het bestaande nestkastenbestand op peil te houden en zelfs nieuwe kasten te plaatsen. Voor de ecologische wijk EVA en het Vitens-terrein werden met een materiaalsubsidie van Vitens dertien verschillende typen kasten gemaakt, variërend van bosuilkasten tot winterkoningkasten en zwaluwplanken. In totaal zijn al 40 kasten met de bewoners van de EVA-wijk opgehangen en de resterende 18 kasten volgen nog. Tevens wordt in 2008 nog een ooievaarsnest geplaatst.

Het nestkastenbestand bestaat uit 9 bosuilkasten, 15 torenvalkkasten, vijf kerkuilkasten en enkele steenuilkasten. In de bosuilkasten heeft 1 paar bosuilen 3 jongen groot gebracht. Verder zaten in de kasten nog vijf paar holenduiven en 2 paar nijlganzen. In drie torenvalkkasten werd succesvol gebroed: 1 jong (4 eieren), vier jongen (5 eieren) en 3 jongen (7 eieren). De jongen zijn succesvol geringd. Tijdens de bezoeken zijn op twee plaatsen kerkuilen aangetroffen. Op één plaats is waarschijnlijk in een nestkast gebroed en op de andere locatie wordt nog een nestkast opgehangen.

Door de Green Rangers zijn onder begeleiding van de nestkastwerkgroep koolmeeskasten gebouwd en die zijn bij de Rangers in de buurt opgehangen.

Roofvogeltelling

De jaarlijkse roofvogeltelling in het werkgebied op 27 januari leverde 124 buizerds, 17 torenvalken, 4 sperwers en 1 havik op. Het aantal buizerds lag daarmee iets hoger dan in 2006, toen 111 buizerds werden geteld, 16 torenvalken, 11 sperwers, 4 haviken, 1 slechtvalk en 1 blauwe kiekendief.

Er werd door 18 tellers aan de telling meegedaan, die gunstige weersomstandigheden troffen: nauwelijks wind, enkele graden boven nul en maximaal 5 minuten regen.

Kwartelkoningtelling

In het weekend van 1 en 2 juni en 22/23 juni hebben Marcel Kok en Yvonne van Gils de uiterwaarden aan de zuidkant van de Lek tussen Wijk bij Duurstede en Fort Everdingen op deze soort geteld. Er werd helaas geen vogels waargenomen. Tijdens de Big Day werd langs de Hennisdijk wel een roepende vogel gehoord en vlak daarna werden zelfs twee roepende vogels gehoord. Via SOVON is de terrein-gebruiker op de hoogte gebracht, waardoor voorkomen kon worden dat de vogels uitgemaaid werden. Later zijn de vogels niet meer gehoord. Toch was 2007 een relatief goed jaar voor de kwartelkoning in Nederland.

Riviertelling

In de periode september-april wordt maandelijks meegedaan aan de riviertelling die door SOVON gecoördineerd werd. Van Wijk bij Duurstede tot aan Culemborg worden de uiterwaarden en de rivier zowel vanaf de noord- als de zuidkant geteld. Meestal gaat een telploeg per fiets en een andere telploeg per auto. Marcel Kok coördineert de tellingen en er is weer een vaste telploeg die met veel plezier de tellingen uitvoert.

Stenuilen Lekdijk

Ook dit jaar zijn de steenuilen langs de zuidkant van de Lek tussen De Duinen en Fort Everdingen geïnventariseerd. Er werden 22 broedparen vastgesteld, terwijl in 2006 28 broedparen werden geteld. Vermoedelijk is dit veroorzaakt door het uitvallen van een inventarisatieronde. Buiten de monitoringroute werden nog 6 broedparen vastgesteld. Van vijf broedparen kon het broedsucces vastgesteld worden. Dit bedroeg minstens 1,8 jong per broedpaar. Dit was lager dan in 2006 toen 3 jongen per broedpaar werden vastgesteld. Er zijn 5 jongen en 1 vrouwtje geringd, terwijl het vrouwtje, dat vorig jaar bij Eric Schuurman was geringd, weer in dezelfde nestkast zat. In dezelfde nestkast werd een ring van een jong van vorig jaar teruggevonden. Enkele steenuilkasten zijn gerepareerd en weer opgehangen, zodat er weer 5 kasten beschikbaar zijn. Naast steenuilen zijn ook andere uilen langs of in de omgeving van de Lekdijk aangetroffen: vijf paar bosuilen en 3 paar ransuilen. Vier paar bosuilen kregen jongen en van drie paar kon vastgesteld worden dat het gemiddelde broedsucces 2,66 jong per paar bedroeg. Van de ransuilen kreeg minstens 1 paar twee jongen. In juni is bij alle huizen langs de dijk de bus brochure van Vogelbescherming en Stone "De steenuil onder de pannen" in de bus gedaan. Dit heeft tot nu toe een melding van een dode bosuil opgeleverd.

Najaarstrekkingen Redichemse Waard

Op de vaste telpost is weer van augustus tot eind november elke zaterdag van een half uur voor zonsopgang tot twee uur erna waargenomen. In totaal is er 38 uur geteld. Meestal zijn er 4-5 tellers aanwezig aangevuld met anderen. De trekomstandigheden waren vaak gunstig, waardoor de vogels wind mee hadden en buiten het zicht van de waarnemers hoog over vlogen. Graspieper en vink, die jaarlijks tot de top-3 behoren, werden vrijwel niet gezien. In oktober was er een goede trek van koperwiek en kramsvogel: op 13 oktober werden van beide soorten meer dan 300 vogels geteld. Naast de gewone trekvogels waren er ook de spreekwoordelijke krenten in de pap, zoals een kleine bonte specht. Vaak kwamen bijzondere soorten als deze specht, kleine zwanen en middelste zaagbek als laatste waarneming langs. De spetter van dit jaar was toch wel een juveniele noordse stern, die met een visdief op 30 september stroomafwaarts vloog. Deze soort was nieuw voor Culemborg.

Wintervogeltellingen Lekdijk en Regulieren.

De Lekdijktelling is helaas niet doorgegaan, maar Peter van Horssen heeft gelukkig wel de Regulierentelling uitgevoerd. In tegenstelling tot 2006 waren er weinig soorten, die bovendien in lage aantallen voorkwamen. Lichtpuntjes waren een grote zilverreiger, 2.400 kolganzen en 10 wilde zwanen.

Ooievaars

Door Eric Schuurman zijn vanaf februari tot eind mei elke twee weken de zeven nestpalen in de omgeving bezocht. Eind februari waren 6 van de 7 nesten bezet en medio maart bleek ook het zevende nest bezet. Met uitzondering van het nest bij het Palumbus-terrein zaten alle zes paren eind maart te broeden. De legsels in de nesten bij de Koornkade en de Plantage zijn waarschijnlijk door storm en regen mislukt, maar de nesten in Asch, Buren, de Regulieren en de Neust hebben één of meer jongen opgeleverd. In totaal zijn 7 jongen uitgevlogen.

Roek

In 2006 zijn de populieren bij het KWC, waarin zich een roekenkolonie van 30 nesten bevond, gekapt. De vogels hebben zich verspreid over verschillende locaties in en bij Culemborg. In 2007 zaten 3 roekennesten bij de Ketelvink, 3 langs de Stationssingel en 5 langs de N320. De nesten in de Plantage en langs Prijsseweg zijn niet geteld.

Blauwe reiger

In Mariënwaardt werden in 2007 26 nesten geteld. De kolonies aan het einde van de Weidsteeg en langs de Diefdijk worden door Staatsbosbeheer geteld.

Huiszwaluw

In 2007 telde Arjan Brenkman 88 nesten in Culemborg. Nieuw was de vestiging van 17 vogels in Parijsch. Vermoedelijk waren er in 2006 al vogels naar deze wijk uitgeweken, omdat het totaal aantal paren in de rest van Culemborg toen al met 66 paar duidelijk lager lag dan in 2005 (81 paar). Het aantal broedparen in 2007 was een record voor Culemborg.

Oeverzwaluw

In 2007 waren in de Beusichemse Waard vrijwel geen oeverzwaluwen vanwege het verwijderen van het gronddepot. In de Steenwaard werden ongeveer 70 paar geteld.

MUS

Dit is een nieuw project van SOVON om stadsvogels te tellen, waarbij per postcodegebied op 10 van te voren vastgestelde punten driemaal in de broedtijd gedurende 5 minuten alle stadsvogels geteld worden. In Culemborg zijn vier postcodegebieden geteld (vrijwel de gehele bebouwde kom van Culemborg) en in Geldermalsen is ook de bebouwde kom geteld. In Culemborg zaten de huismussen vooral in Voorkoop en Terweijde (postcode 4102). Merels zaten overal. Vogels die laat uit Afrika terugkeren, zoals spotvogel, zwartkop en grauwe vliegenvanger, werden nauwelijks waargenomen. Wel werden in de bebouwde kom behoorlijke aantallen gierzwaluwen waargenomen. Op termijn moet dit project informatie opleveren over de aantalsveranderingen van stadsvogels in dorpen en steden in Nederland.

Roofvogelcursus

Een groot succes was de roofvogelcursus die door Jouke Altenburg en Paul van Veen met ondersteuning van Eric Schuurman werd gegeven. Er waren bijna 90 meldingen, zodat de cursus op een tweede avond herhaald is. Ongeveer 60 mensen hebben de cursus gevolgd.

Interne activiteiten

Meeuwentelling zandafgraving Redichemse Waard

Op 13 januari is de meeuwenlaapplaats in de zandafgraving geteld. Er werden 8.266 meeuwen geteld tegen ruim 13.000 in 1999. Sinds die tijd is het aantal geschikte slaapplaatsen in de uiterwaarden duidelijk toegenomen, hetgeen mogelijk het lagere aantal meeuwen verklaart. In tegenstelling tot 1999 kwamen er nu nauwelijks stormmeeuwen uit noordelijke richting.

Big Day

Door 4 teams werd in mei geprobeerd in 22 uur zoveel mogelijk vogelsoorten in het werkgebied van de NVWC te scoren, waarbij men zich alleen per fiets of lopend mocht verplaatsen. Arjan Brenkman won, dit jaar met Chris Harmsen, voor de vijfde keer de Gouden Snip. Het team met de minste soorten was zeer tevreden met de eetbare Blinde Vink.

Gierzwaluwtelling kasteel Waardenburg

In 2007 is de renovatie van Kasteel Waardenburg gestart. Onder de pannen broedt een flink aantal gierzwaluwen. De vogelwerkgroep heeft hier op twee avonden de invliegopeningen geteld, zodat bij de restauratie met de gierzwaluwen rekening kan worden gehouden. In juni, de periode met eieren, werden 30 invliegopeningen vastgesteld, maar in juli, de jongentijd, waren dit ruim zeventig. In 2008 gaan we telling herhalen.

Vogelkijkscherm Beusichemse Waard

Door Eric Schuurman en Goof den Hartogh zijn de voorbereidingen voor het kijkscherm succesvol afgerond. Alle vergunningen zijn rond en er is subsidie van de Rabobank. Begin april wordt het kijkscherm geplaatst. Tegelijk wordt er een wand voor oeverwaluwen aangelegd.

Plannen

Voor 2008 wordt gedacht aan een nieuwe broedvogelinventarisatie van de Beusichemse Waard. De jaarlijkse roofvogeltelling en natuurlijk de Big Day vinden in ieder geval plaats en ook de trektellingen starten weer vanaf begin augustus.

Dit voorjaar vindt ook afstemming plaats met de verschillende organisaties die in en rondom Culemborg actief zijn met het plaatsen en controleren van nestkasten.

Het uitgebreide jaarverslag is mede samengesteld uit bijdragen van (in alfabetische volgorde) Annette van Berkel, Yvonne van Gils, Peter van Horssen, Leo van der Kooij, Louis van Oort, Eric Schuurman, Paul van Veen en Jilles Verdouw.

Namens de werkgroep

Theo Boudewijn

Plantenwerkgroep

Een van onze activiteiten is het inventariseren van diverse terreinen binnen ons werkgebied. Dit jaar waren er 5 inventarisatietochten gepland; drie in de Baarsemwaard en 2 in de Regulieren.

De inventarisatie van de Regulieren hebben wij verricht omdat de beheerder, Het Geldersch Landschap, had laten weten geïnteresseerd te zijn in gegevens die wij in het verleden verzameld hadden. Het ging om het gedeelte van het reservaat ten westen van de spoorbaan Utrecht - 's-Hertogenbosch. Het Geldersch Landschap wil hier bos gaan planten. Omdat wij van dit gedeelte geen gegevens hadden, zijn we dit jaar begonnen met de inventarisatie van dit gebied. Op 22 mei en 24 augustus hebben enkele van onze leden hier geïnventariseerd. Er werden nagenoeg geen bijzondere planten aangetroffen. De graslanden bleken zelfs bijzonder soortenarm. Een uitzondering moet worden gemaakt voor de trosdravik. Deze grassoort, die over het algemeen in Nederland zeldzaam voorkomt, is karakteristiek voor het komkleigebied.

Naast de inventarisaties organiseert de PWG excursies voor leden en belangstellenden. In tegenstelling tot de inventarisaties waren de excursies wel succesvol. Slechts één geplande excursie, die van 24 maart naar het arboretum van de L.U. in Wageningen is vanwege de geringe belangstelling niet doorgegaan. De drie overige voorjaarsexcursies waren zowel wat betreft het aantal deelnemers als de waarnemingen een succes. Leo van der Kooij schreef een verslag van de excursie op 14 april in Neerijnen, dat in Hak-al nr. 3 is verschenen. Rob van de Haterd verzorgde een kort verslag met veel foto's van de orchideeënexcursie in de Put van Buren. Dit verslag staat eveneens in Hak-al nr.3. Van de excursie naar de Koekoeksche Waard bij Tienhoven aan de Lek is helaas geen verslag verschenen.

De beide paddenstoelenexcursies die wij dit afgelopen jaar gehouden hebben, trokken ook veel belangstelling. De eerste excursie vond plaats op 29 september in de Kampina (o.a. Banisveld en dal van de Beerze). De acht deelnemers konden hun hart ophalen aan de talrijke paddenstoelen, waaronder enkele bijzondere soorten. Zie hiervoor het verslag in Hak-al nr. 5 van de hand van Leo van der Kooij. De tweede excursie vond onder ideale weersomstandigheden plaats op 13 oktober naar ons traditionele excursiegebied de Kaapse Bossen bij Doorn. Maar liefst achttien deelnemers genoten van de vele paddenstoelen, die dank zij Wim Rubers en Albertine Jacobs hun identiteit niet verborgen konden houden. Het verslag van deze excursie, eveneens van de hand van Leo van der Kooij staat ook in Hak-al nr. 5.

Ledenbestand

In het afgelopen jaar hebben drie leden van onze werkgroep te kennen gegeven hun lidmaatschap te beëindigen. Dit betekent dat de plantenwerkgroep nu nog maar zeven leden telt. Desondanks hebben we veel leuke dingen kunnen doen met onze uitgedunde groep. Bovendien hebben wij met onze excursies veel leden en belangstellenden getrokken. Toch is het jammer dat er zo weinig leden van de NVWC zijn die zich actief met onze wilde flora willen bezighouden. Er moeten toch meer floraliefhebbers te vinden zijn. Met ons programma voor 2008 hopen we nieuwe leden te trekken.

Leo van der Kooij

Adressen

Contactadres:

Natuur-en Vogelwacht Culemborg
Clubhuis "De Ketelvink"
Middelcoopstraat 1a
4102 CE Culemborg
Triodosbank: 78.14.04.312
KvK te Tiel: 40156764
e-mail: post@nwwc.nl
website: www.nwwc.nl

Bestuur:

Kars Veling (voorzitter)
Akkerwinde 9
4102 JJ Culemborg
☎ 0345 - 53 16 89

Gonda Baard (secretaris)
Martinus Nijhoff 13
4103 WP Culemborg
☎ 0345 - 52 13 94

Yme Jan Bosma (penningmeester)
Wilgenboom 51
4101 WK Culemborg
☎ 0345 - 51 30 08

Algemene bestuursleden:

Daniël Beuker
Wilgeboom 13
4101 WJ Culemborg
☎ 0345 - 51 61 55

Paul van Buchem
Kastanjeboom 33
4101 VS Culemborg
☎ 0345 - 51 01 50

Saskia Janssen
Wilgenroos 12
4102 KL Culemborg
☎ 0345 - 53 28 98

Conradine de Reus
Havendijk 12-14
4101 AB Culemborg
☎ 0345 51 02 27

Stellen van vragen aan het bestuur
kan door te bellen of te mailen naar:
bestuur@nwwc.nl

Lidmaatschap en Contributie:

Nieuwe leden, adreswijzigingen en
overige veranderingen in lidmaatschap
kunnen worden doorgeven via e-mail
aan: Toine van de Laar, lidworden@
nwwc.nl of het postadres van "De
Ketelvink".

Betaling geschiedt per
toegezonden acceptgirokaart.
Lidmaatschap per gezin/adres €15,00
per jaar. Postlidmaatschap €20,00 per
jaar. Opzegging minimaal een maand
voor het einde van het verenigingsjaar.

Coördinatoren:

*Kampen, lezingen,
dia-avonden en cursussen:*
Kars Veling (*ad interim*)
Akkerwinde 9
4102 JJ Culemborg
☎ 0345 - 53 16 89

Vogelwerkgroep incl. Nestkasten:
Theo Boudewijn (*ad interim*)
Akelei 42
4102 JM Culemborg
☎ 0345 - 51 35 02

Plantenwerkgroep:
Leo van der Kooij
Vliegerweg 3
4101 JK Culemborg
☎ 0345 - 51 54 50

Insectenwerkgroep:
Rob van de Haterd
Burgemeester Verweijlaan 44
4191 XH Geldermalsen
☎ 0345 - 52 25 82

Vragen over insecten:
Annette van Berkel
Akkerwinde 9
4102 JJ Culemborg
☎ 0345 - 53 16 89

Knotwilgenwerkgroep:
Harry van de Warenburg
Grondzeilerweg 9
4105 HJ Culemborg
☎ 0345 - 51 43 58

Werkgroep Wintervoeding Vogels
Ruud Post
Linnaeuslaan 61
4102 LG Culemborg
☎ 0345 - 51 09 29

Tuin- en kluswerkgroep:
Frans Waroux
Irene Vorinkstraat 69
4105 JA Culemborg
☎ 0345 - 51 53 93

Begeleiding jeugdgroepen:
Wiel Rutten
A. Romein Verschoorpad 1
4103 VE Culemborg
☎ 0345 - 51 00 64

Contact-adressen:

Dierenambulance Vianen:
Jolande van der Klis
Postbus 390
4130 EJ Vianen
☎ 06-51 11 12 90
e-mail: jolandevanderklis@hetnet.nl

Kinderboerderij "de Heuvel"
Peter Brosky
Weithusen 63
4102 NV Culemborg
☎ 0345 - 51 88 09

Steunpunt NME
Pauline Hoevenaars
Weithusen 63
4102 NV Culemborg
☎ 0345 - 51 97 41
(dinsdag en woensdag)
☎ 0345 - 47 77 91
maandag t/m donderdag)
bezoek op afspraak
e-mail: nmeculemborg@wanadoo.nl

Diverse Natuurorganisaties:

Milieu:
Milieuklachten gemeente Culemborg
☎ 0345 - 47 77 94
(tijdens kantooruren)
Na kantooruren politie
☎ 0900 - 88 44

Klachten meldlijn gemeente Culemborg
☎ 0345 - 47 79 59

*Buitengewoon opsporingsambtenaren
Culemborg*
P. Brosky ☎ 06-46 36 27 47
J. de Kaper ☎ 06-46 36 27 12

*Milieuklachten en
informatiecentrum (MKIC)*
☎ 026 - 359 99 99

Veldpolitie:
(Werkhoven)
Den Hartog: ☎ 0345 - 55 15 58
(Cothen)
Vrieling: ☎ 0345 - 56 16 75
(Zeist)
Meldkamer: ☎ 030 - 692 48 24

*Algemene Inspectiedienst
AID groendes*
☎ 030 - 669 26 40 of
☎ 030 - 669 26 63

Gemeentepolitie
Triosingel 34
4101 XC Culemborg
☎ 0900 - 88 44

Vereniging Milieudefensie:
Postbus 19199
1000 GD Amsterdam

Milieudefensie Steunpunt Culemborg:
Frederik van Eedenlaan 30
4103 WB Culemborg
☎ 0345 - 53 30 97
e-mail: milieudefensie.culemborg@planet.nl

*Milieuwerkgroep
Noordwest-Betuwe:*
Harry van de Warenburg
Grondzeilerweg 9
4105 HJ Culemborg
☎ 0345 - 51 43 58

*Werkgroep Milieu
Geldermalsen:*
Henk ten Berge
Twee Morgen 16
4196 JT Tricht
☎ 0345 - 57 39 74

Milieuwerkgroep Buren:
Goof den Hartog
Kloosterlaan 15
4111 LG Zoelmond
☎ 0345 - 50 20 61

Informatie:

Clubhuis:
"De Ketelvink" voormalig "Ketelhuis"
op Terweijde.

Bibliotheek:
Boeken/verslagen/tijdschriften in
"De Ketelvink". Informatie en uitleen
woensdagmorgen of op afspraak
Telefoon: ☎ 0345 - 52 13 94

Het Vogeljaar:
Jaarabonnement door overschrijving
van €12,55 op girorekening van de
N.V.W.C., ondervermelding van
"Het Vogeljaar"

Verbandtas en -trommel:
Op excursie? Vergeet dan niet vanuit
de Ketelvink de linnen NVWC-rugtas
mee te nemen met EHBO-dosjes,
instructies en belangrijke
telefoonnummers.
Iets gebruikt? Meld dit dan bij het
bestuur: bestuur@nwwc.nl,
☎ 0345 - 52 13 94

Inleveren vogelwaarnemingen:
e-mail: waarnemingen@nwwc.nl
Invulformulier te vinden op
www.nwwc.nl of via de speciale bak
in "De Ketelvink"

Vogelopvang:
Alle "wilde" zoogdieren en vogels,
die hulpbehoevend zijn kunnen, na
overleg, gebracht worden naar:

(tijdens kantooruren)
Kinderboerderij "de Heuvel"
Jan Kaper
Weithusen 63
4102 NV Culemborg
☎ 06-46 36 27 12

(na kantooruren)
Ruud Post
Linnaeuslaan 61
4102 LG Culemborg
☎ 0345 - 51 09 29

Postadres redactie Hak-a:
Cocky de Groot
Valeriaan 49
4102 VG Culemborg
☎ 0345 - 53 38 60
e-mail: redactie@nwwc.nl

Indien deze Hak-al onbezorgbaar,
graag retour aan:

N.V.W.C.
Middelcoopstraat 1A
4102 CE Culemborg

AGENDA

Maart	8	zaterdag	9.00-14.00	Knotwerkgroep: extra snoeidag
	8	zaterdag	9.30	Green Rangers
	10	maandag	20.00	Bestuursvergadering
	14	vrijdag	20.00	Vogels in het dak van Europa
	15	zaterdag		Riviertelling
April	29	zaterdag	9.30	Green Rangers
	31	maandag	20.00	Jaarvergadering
	12	zaterdag		Riviertelling
	14	maandag	20.00	Bestuursvergadering
	16	woensdag	19.00	PWG op zoek naar Hongerbooempje
	16	woensdag	20.00	Nieuwe ledenavond
	18	vrijdag	20.00	Wilde orchideeën in Nederland
	19	zaterdag	9.30	Green Rangers
	26	zaterdag	9.00-14.00	PWG Alblasserwaard (Zomerklokje)
	Mei	9&10	vrij-zaterdag	
10		zaterdag	9.30	Green Rangers
16		vrijdag		Excursie Zouweboezem
17		zaterdag	9.00-14.00	PWG Amerongse Bovenpolder
19		maandag	20.00	Bestuursvergadering
23		vrijdag	22.00	Nachtvlinderexcursie Zump
Juni	26	maandag		Deadline Hak-al nr. 3
	31	zaterdag	9.30	Green Rangers
	4	woensdag	19.00	Plantenexcursie Grassen
	9	maandag	20.00	Bestuursvergadering
	21	zaterdag	9.30	Green Rangers
Juli	30	maandag		Dead line extra Zomerconvoronde
	14	maandag	20.00	Bestuursvergadering
Augustus	2	zaterdag		Trektellen

10 maart deadline kopij *Hak-al*

Kijk voor het laatste nieuws op www.nwvc.nl